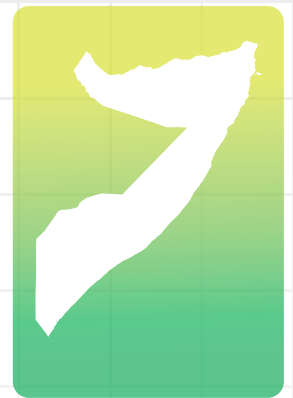

Falanqeynta

Independence House

ee Dib U Eegista *Dastuurka*

April 2026

fX in independencehouse

Falanqeynta Independence House ee Dib U Eegista Dastuurka

April 2026

Hordhac

Dhowaan madaxweynaha JFS, Xasan Shiekh Maxamuud, waxuu saxiixay, farayna in faafinta rasmiga ah lagu daabaco, nuqulka cusub ee dastuurka, dib u eegis lagu sameeyay dastuurkii 2012 ee ay ergadu ansixisay August 2012. Dib-u-eegista Dastuurka Ku-Meel-Gaarka ah ee Soomaaliya oo ka mid ah geeddi-socodyada ugu muhiimsan ee lagu xoojinayo dowladnimada iyo midnimada qaranka.

Auguts 1, 2012, ansixinta dastuurka ku meel gaarka ah ayaa waxaa ka soo wareegtay 13 sano, waxayna dib u eegista dastuurka qaadatay muddo ka badan 10 sano, waxaana iskaga daba maray ka shaqeyntiisa, saddex baarlamaan, saddex madaxweyne, saddex guddiga, iyo lix xukuumad, ugu dambeynse waxay xildhibaanada labada gole meel mariyeen March, 4, 2026. waxuuna noqonayaa dhaqangal 30 maalin kadib, marka lagu daabaco faafinta rasmi ah.

Hanaanka loo maray dib-u-eegista iyo dhameystirka Dastuurka, waxa ay la kulantay mucaarado xooggan oo ka Imaaneysay qaar ka mid ah siyaasiyiinta, oo ay kujiraan madaxweynayaashii hore, sida, Sheikh Shariif, iyo Maxamad Cabdullaahi Farmaajo, iyo qeyb ka mid ah madaxda dowladda goboleedyada, sida Puntaland, iyo Jubaland, halka ay soo dhoweeyeen oo keliya dowlad goboleedyada Hirshabelle iyo Waqooyi Bari.

Inkasta oo uusan dastuurkan heysan aqbalaadda guud ee siyaasiyiinta, hadana waxuu maray habraaca dib u eegista dastuurka ee ku xusan dastuurka KMG ee 2012, waxuuna dastuurka cusub furi kartaa bog cusub oo qaabeeya sharciyeynta iyo nidaaminta hannaanka dowladeed ee Soomaaliya.

Madaxda dowladda iyo goloyaasha baarlamaanka ayaa tilmaamay in tallaabadan ka tarjumayso dadaalka lagu doonayo in Soomaaliya yeelato dastuur dhameystiran oo ka tarjumaya rabitaanka ummadda Soomaaliyeed, isla markaana la jaanqaadaya hannaanka federaalka ah.

Dowlad goboleedyada dhaliilsan iyo siyaasiyiinta ayaa dhankooda sheegay in dib-u-eegistan aysan aheyn dhammeystir oo keliya basle ay xukuumadda iyo madaxweynaha tala dalka haya ay dastuur iyaga isla ekeysiiyeen, oo aysan sameyn keliya wax ka beddel farsamo iyo dhammeystir.

Dasuurkan ayaa sugaya in looqaado afti dadweyne, si uu u noqdo dastuur rasmi ah, ee dalka, uuna kaga baxo kumeel gaarnimad, iyada oo xal waara loo raadiyo arrinta gooni isutaagga Soomaaliland.

Haddaba Independence House, waxay falanqeyn iyo faaqidaad ku sameysay nuqulka cusub ee dastuurka ee dib u eegista iyo dhammeystirka lagu sameeyay, waxayna qormadaan ku eegeysaa, dib u eegista lagu sameeyay dastuurka, qodobada cusub, waxa ka dhab ah in dowladda dhexe ee federaalka ah ay aruursatay awoodaha federaalka ah, dhammeystirka lagu sameeyay qabyo qoraalka cutubyada maaliyadda, awood qeybsiga, kheyraadka iyo awood

qeybsiga siyaasadda, maqaamka caasimaadda, garsoorka, qaabdhismeedka dowlad goboleedyada, iyo xiriirka ka dhexeeya hay'adaha kala duwan ee dowladda.

Dastuurka cusub ee madaxweyne Xasan Sheikh, saxiixay ayaa ka kooban 15 cutub iyo 195 qodoba, waxaana ku lifaaqan jadwal leh (A, B, C, D), halka dastuurkii 2012 la ansixiyay uu ka koobnaa 15 cutub iyo 143 qodob. Dastuurka cusub ayaa ah mid faahfaahsan, ka qoto dheer dastuurkii 2012.

Haddaba, waxaan halkan kusoo bandhigeynaa qormo la xiriirta fahanka iyo qodobbada ku cusub dastuurka, ee aan horay ugu jirin dastuurkii KMG ee 2012, qodobbo wax ka bedel lagu sameeyey iyo qodobbo siiqada la badalay. Si guud dib u eegista dastuurka ayaa ah, siiqeyn lagu sameeyay qodobada qaar, qodobo la tiray, kuwa lagu daray, qodobo laga rarar cutubkii ay ku jireen ama farqooyin qodobo dhexdood la isku weydaariyay, iyo qodobo cusub oo hor leh, oo lagu soo daray dastuurka. Qodobada siiqeynta lagu sameeyay ayaa qaar waxay abuurayaan fahan hor leh oo cusub iyo waafajin.

Maxaa ku cusub dastuurka.

1. Sareynta Dastuurka Dowladda Federaalka ah ee Soomaaliya iyo Kala Xadeynta Awoodda Dowliga ah.

Dib-u-eegista cusub, waxay xoojineysaa sareynta dastuurka dowladda federaalka ah ee Soomaaliya, waxayna baabi'ineysaa dhammaan sharciyada iyo dasaatiirka dowlad goboleedyada ee ka soo horjeeda, waxayna faraysaa in dasaatiirta maamulada ay waafaqaan dastuurka dowladda federaalk ah. Si la mid ah, waxuu caddeeyay qaabdhismeedka, iyo xiriirka dowladda iyo dowlad goboleedyada. Waxaana ka mid ah:

- Kala sarreynta dastuurka dowladda heer federaalka iyo heer maamul goboleed, waxaana hagaya dhammaan dastuurada dowlad goboleedyada, dastuurka dowladda dhexe ee federaalka ah.
- Kala qeexidda awoodaha saddexda heer ee dowladeed (federaal, dowlad goboleed, iyo dowladaha hoose). Tanina waxay meesha ka saaraysaa jahawareerkii hore ee ku saabsanaa cidda leh awoodaha qaarkood, waxayna sare u qaadaysaa isla xisaabtanka.
- Dastuurkan waxuu si faahfaahsan uu sharaxayaa qaab-dhismeedka dowlad goboleedyada, taas oo micnaheeda tahay in la dhiso dowlad goboleedyo heykalka iskaga mid ah.

2. Xoojinta Sareynta Shareecadda Islaamka

Dastuurka cusub wuxuu sii xoojiyay in sharciga u sareeya dalka uu yahay shareecada Islaamka, waxuuna si qotodheer ugu muujiyay qodobo badan oo ka mid ah dastuurka, waxaana ka mid ah qodoboda uu xusay, ee ku cusub dastuurka ee adkeynta sarreynta Diinta Islaamka iyo ilaalinta maqaasideeda, waxaa ka mid ah, Dhismaha hey'adda Culimada Soomaaliyeed oo noqon doonto hay'ad dastuuri ah.

3. Xadeynta Hannaanka iyo Maqaamka Caasimadda Muqdisho

Dib u eegista dastuurka cusub, ayaa lagu caddeeyay maqaamka caasimadda ee dalka iyo matalaada ay ku yeelaneyso baarlamaanka, waxaana sid cad loo sharaxay hannaanka loo marayo dhameystirka maqaamka caasimadda.

4. Wax ka bedelka mudda xilheynta hey'adaha Dastuuriga ah

Dib u eegista dastuurka cusub ayaa mudda xilheynta hey'adaha dastuuriga ah, ka dhigaya 5 sano, halka dastuurkii 2012 uu ahaa 4 sano.

5. Adkeynta Shuruudaha Qabashada Xilalka Sare

Dib u eegista dastuurka cusub, waxay sii xoojisay shuruudaha qabashada xilalka sare ee dowladda sida madaxweynaha, ra'iisul wasaaraha, madaxweynayaasha maamul goboleedyada. Waxaana la xadiday mudda joojista dalka, muwaaddinimada, da'da, iyo xaaska. Waxuu caddeeyay inta jeer ee madaxweynaha xilka qaban karo. Sidoo kale, waxaa wax kabadal lagu sameeyay maqaamka madaxweynaha xilka kadib, waxayna madaxweynayaasha xilka ka daga noqonayaan xubno sharafeed ka tirsan Aqalka Sare, halka markii hore uu noqonayay xubin ka tirsan golaha shacabka.

6. Kala Xadeynta Xilalka iyo Masuuliyadaha

Nuqulka cusub ee dastuurka, waxuu mamnuucayaa in qof isku qabto labo xil oo dowladeed, waxaana halkaas ka baxaya in wasiirka uu noqdo xildhibaan, ama xildhibaan ka noqdo wasiir maamul goboleed. Sida ku cad Qodobka 81aad: Sababaha Lagu Lumiyo Xubinnimada Baarlamaanka Federaalka ((f) Aqbalaadda xil kale oo dawladeed ee heerarka kala duwan ee dawladda, iyo Qodobka 117aad: Shuruudaha Xubinnimada Golaha Wasiirrada (3) Xubnaha Golaha Wasiirrada muddada ay xilka hayaan, waxaa ka reebban: (a) In ay qabtaan xilal kale ee xafiis dawladeed ama mas'uuliyad kale ee heerarka kala duwan ee dawladda.

7. Heykalka Dowlad Goboleedyada iyo Magacyada

Nuqulka cusub ee dastuurka waxuun wax kabadal ku sameeyay eray bixinta loogu yeerayo hoggaanka sare ee dowlad goboleedyada, waxaa kale oo uu baabi'iyay qodobada dastuurkii kumeel gaarka 2012 ee sheegayay in dowladaha xubnaha ka ah dawladda federaalka ah ay ku sii dhaqmayaan dastuuradooda inta afti dadweyne loo qaadayo dastuurka, waxaa kale oo cayimay magaca loogu yeerayo wasiirada, iyo madaxweynayaasha dowlad goboleedyada.

8. Qaabeynta Nidaamka Garsoorka, iyo Amniga

Dastuurka cusub, wuxuu si cad u qeexayaa hannaanka garsoorka dalka, waxuuna golaha adeega garsoorka ka dhigayaa mid federaal ah, guddoomiyaasha maxkamadaha kore/sare ee dowlad goboleedyada, waxay ka mid noqonaya golaha sare ee adeegga garsoorka dalka.

9. Sare u qaadista waajibaadka, mas’uuliyadka iyo awoodda korjoogteynta Dawladda Federaalka Soomaaliya

Dib u eegista cusub ee dastuurka dowladda federaalka ah, waxay awood dheeraad ah siineysaa dowladda dhexe federaalka ah, waxayna awoodaheeda ku soo dareysaa korjoogteynta doorashooyinka dalka, iyo kuwa kale.

10. Hannaanka Dhaarinta Masuuliyiinta

Dib u eegista dastuurka ayaa si cad loogu qoray habka dhaarinta masuuliyiinta, loo doorto xilalka kala duwan ee dowladda, sida Madaxweynaha, xubnaha Baarlamaanka, golaha wasiiradda iyo hoggaamiyaasha dowlad goboleedyada.

11. Hannaanka Wadaagga Maaliyadda iyo Kheyraadka Dalka

Dib u eegista dastuurka cusub, ayaa lagu faaqiday hannaanka qeybsiga kheyraadka dalka, waxaana si cad looga hadlay hannaanka maaliyadda ee dalka iyo qaabdhismeedka hey’adaha maaliyadeed. Waxuuna caddeynayaa in la dhiso hey’adda dakhliga dalka.

12. Hannaanka Waayidda Xaq Nolosha

Sida ku cad dastuurka cusub cutubkiisa xaquuqda iyo waajibaadka, waxa uu qof walba xaq u siinayaa in uu noolaado, waxaase xaqas ka qaadi kara maxkamad awood u leh, kadib marka la oogo dacwad. Qodobkaan kuma uusan xusneyn dastuurkii KMG ee 2012.

Qodobo laga saaray dastuurka

1. Guddiyada Madaxabannaan ee la Baabi’iyay

Awoodaha, Qodobka 120aad. Hay’adaha Dawladaha xubinta ka ah Dawladda Federaalka, Qodobka 121aad Nuqulka cusub ee dastuurka, ayaa dib u eegis muuqata ku sameeyay cutubka 10’aad ee XAFIISYADA IYO GUDDIYADA MADAXABANNAAN, waxuuna inta badan guddiyada u kala raray cutubyo kale, halka uu tiray ama meesha ka saaray labo guddi oo uu dastuurkii 2012 dhisayay kuwaa oo kala ah; Guddiga Runta iyo dib-u heshiisiinta, iyo Guddiga Gardoonka/Ilaaliyaha Dadweynaha.

1. Wada-xaajoodiyada Caalamiga

Nuqulka cusub ee dastuurka ayaa laga tiray qodobo badan oo ku jiray dastuurkii 2012, waxaa ka mid ah, Qodobka 53aad: Wada-xaajoodiyada Caalamiga, Qodobka 54aad: Kala Qaybinta. Mabaadi’da Dastuurrada, iyo kuwa kale, halka Kuwana nuxurkooda lagu lagu dhexdaray cutubyo iyo qodobo kale, halka kuwa gabi ahaantood meesha laga saaray, qodobada nuxurkooda loo raray cutubyo kale oo la siiqeeyay, waxaa ka mid ah, Qodobka 53aad, oo tilmaamayay in dowladda dhexe ay la tashi kala sameyneyso dowladaha xubnaha ka ah dowladda dhexe marka ay galayso heshiisyo arrimo dibadeed, oo quseeya.

Gunaanad

Dib-u-eegista iyo Dhameestirka darstuurka Somaaliya waxaa uu qaatay muddo kabadan 13sanadood. Labada gole ee baarlaamanka hada jooga ayaa xoogga saaray dib-u-eegista iyo dhameestirka dastuurkii kumeel gaarka ahaa ee Soomaaliya

Dib-u-eegista Dastuurka oo soo martay marxalado kala duwan, ayaa taabatay dhinacyo badan oo ka mid ah dastuurka, waxayna kala xadaysay awodaha dowladda-dhexe illaa maamul goboleedka, waxayna kala asteysay hannaanka wadaagga kheyraadka, maaliyadda, iyo hannaanka garsoorka. Dastuurkan ayaa u muuqda in awoodda dowladda uu ku soo aruurinayo dowladda federaalka, waxuuna meesha ka saaray dhammaan qodobada iyo dastuurada ka soo horjeeda ee dowlad goboleedyada.

Madaweyne Hassan Sheikh ayaa saxiixay nuqulka cusub ee dastuurka KMG oo ay ansaxiyeen labada gole ee baarlamaanka Somaaliya, ayaa sugaya afti dadweyne, si uu u noqdo dastuur rasmi ah, Inkastoo ay ku hor-gudban tahay aqblaad la`aan Siyaasadeed iyo mucaarado xooggan.

Qore: Hassan Mohamud, agaasimaha fulinta, Independence House, waa qoraa aqoon u leh arrimaha sharciga, saxaafadda iyo maamulka guud.

Ka akhriso halkaan, qodobada ku cusub nuqulka cusub ee dastuurka

Cutubka Koowaad:

Baaqa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya

Qodobka 1aad: Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya

- (1) Soomaaliya waa Jamhuuriyad federaal ah, muslim, sunni, shaafici ah, lehna gobannimo ku saleysan caddaalad bulsho iyo sarraynta sharciga.

Qodobka 2aad: Diinta

- 3) Waxaa reebban caayidda diinta Islaamka, nacaybkeeda iyo wax kasta oo wax u dhimaya xushmada arrimaha diinta Islaamka. Qofkasta oo ku xadgudba diinta Islaamka waxaa lala tiigsanayaa xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 3aad: Mabaadii'da Aasaasiga ah

- 6) Awood dawladeedka heer kasta waxaa loo adeegsan karaa oo keliya si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

- 7) Dhulka, badda, hawada, webiyada, jasiiradaha iyo kheyraadka dabiiciga ah waa hanti qaran oo ay shacabka soomaaliyeed wada leeyihiin, waxaana mas'uul ka ah Dawladda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 4aad: Sarreynta Dastuurka

2) Cid kastaba, dhammaan hay'adaha dawladda, ururrada, xisbiyada siyaasadeed iyo bulsho waxaa waajib ku ah in ay u hoggaansamaan ku dhaqanka iyo ilaalinta Dastuurka.

3) Xeer, go'aan, ama tallaabo maamuleed kasta oo ka soo baxa heerarka hay'adaha dawladda, kana soo horjeeda Dastuurka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, wuxuu noqonayaa waxba kama jiraan, waxaana burin kara maxkamadda awoodda u leh.

Qodobka 5aad: Afafka Rasmiga ah

2) Dawladda Federaalka Soomaaliya waa in ay daryeeshaa, ilaalisaa islamarkaana horumarisaa Af Soomaaliga iyo suugaantiisa.

Qodobka 6aad: Calanka iyo Astaanta Qaranka

4) Billad sharafta calanka iyo heesta qaranka ee Jamhuuriyadda iyo maammuuska ay mudanyihiin dadka mutaysta waxaa xeer gaar ah ku soo saaraya Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya.

Cutubka Labaad:

Xuquuqda Asaasiga ah iyo Waajibaadka Muwaaddinka

Madaxa Koowaad:

Mabaadii'da Guud ee Xuquuqda Aadanaha

Qodobka 10aad: Karaamada Aadanaha

4) Qofna lama addoonsan karo, xoogna looguma shaqeysan karo, lagamana ganacsan karo, shaqana laguma qasbi karo ujeeddo kasta ha laga lahaadee.

Cutubka Saddexaad:

Dhulka, Hantida iyo Deegaanka

Qodobka 43aad: Dhulka

- 1) Allaahu Subxaanahu wa Tacaalaa (SWT) ka sokow, dhulka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waxaa wadajir u leh shacbiga Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- 2) Dhulku waa kheyraadka koowaad ee Soomaaliya iyo saldhigga nolasha dadka
- 3) Dhulka waxaa lagu haysan karaa, laguna sheegan karaa si waafaqsan xeerarka dhaqangalka ka ah Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

- 4) Dhulka waxaa lagu haysan karaa, loo adeegsanayaa, loona maamulayaa si caddaalad ah oo u agaasiman wax soosaarid uu dhulku xammili karo, waxna u dhimayn, kana soo horjeedin xeerarka dhaqangalka ka ah dalka iyo danta guud.
- 5) Xukuumadda Federaalku, iyadoo la tashaneysa dawlad goboleedyada iyo ciddii kale oo ay khuseyso, waxay dejineysaa siyaasadda dhulka qaran oo lagu hormarinayo maamulka dhulka si joogto ahna dib-u-eegis loogu sameeyo, si loo xaqiijiyo:
 - a. Dhawrista deegaaneed ee u nugul waxyeellada saameeya isu dheellitirnaanta xiriirka deegaaneed iyo meelaha kale ay ku jirto dan guud;
 - b. Ilaalinta goobaha taariikhiga ah, ayadoo loo aqoonsanayo in ay yihiin dhaxal taariikhi ah ;
 - c. In loo siman yahay fursadaha helitaanka dhulka iyo ka faa'ideysiga kheyraadkiisa;
 - d. In si sugan loo damaanadqaado milkiyadda dhulka iyo diiwaangelinta;
 - e. In si sugan loo xaqiijiyo in dhulka loo dheefsaday si waafaqsan mabaadi'da xeeriya isticmaalka dhulka iyadoo aan wax dhibaato loo geysan;
 - f. In xal deg deg ah oo maangal ah laga gaaro khilaafaadka ku saabsan dhulka iyo milkiyadda;
 - g. In la xaddido inta uu la ekaan karo dhulka qof ama shirkad ay milkiyad ahaan u yeelan karto;
 - h. In la nidaamiyo dhaqdhaqaaqa suuqa ka-ganacsiga ee dhulka, si loo ilaaliyo xuquuqda milkiilayaasha dhulalka yar leh.

Qodobka 44aad: Kheyraadka Dabiiciga Ah

- 1) Kheyraadka Dabiiciga ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waa hanti qaran waxaana looga faa'ideysanayaa qaab waara, oo badda iyo dhulkuba xammili karaan, oo aan wax u dhimayn shacabkana waxtar u leh.
- 2) Waxaa xeer lagu dhisayaa hay'ado u xilsaaran maaraynta milkiyadda iyo in khayraadka dabiiciga ah looga faa'ideysto si aan badda iyo berriga dhulka wax u dhimayn oo waxyeellana ka ilaalinaysa hantida dabiiciga ah, hay'adahaas oo ay ka mid yihiin balse aan ku koobnayn:
 - a. a) Hay'adda Macdanta;
 - b. Hay'adda Biyaha; iyo
 - c. Hay'adda Betroolka;
 - d. Hay'adda Ugaarta iyo Duurjoogta.
- 3) Guddiga u xilsaaran qoondaynta iyo dardargelinta uruurinta dakhliga waa in uu sugaa in dakhliga ka yimaada hantida dabiiciga ay si caddaalad ah u wadaagaan dawladda Federaalka, dawlad goboleedyada iyo dawladdaha hoose ee Jamhuuriyadda.

Cutubka Afaraad:
Matalaadda Shacabka
Madaxa Koowaad:

Mabaadii'da Guud ee Matalaadda Shacabka

Qodobka 46aad: Awoodda Shacabka

- 4) Dawladda Federaalka Soomaaliya ayaa ka mas'uul ka ah xaqiijinta in Dawlad Goboleed kasta ay dhaqangeliso nidaam dimuquraadi ah oo waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka Jamhuuriyada Federaalka Soomaaliya.

Madaxa Labaad:

Doorashooyinka

Qodobka 47aad: Mabaadi'da Guud ee Doorashooyinka

Mabaadi'da guud ee nidaamka doorashooyinku waa in ay ahaadaan kuwo:

- 1) Xor ah, caddaalad ah, codkuna qarsoodi yahay, oo ka maran: takoor, eex, musuqmaasuq, cabsi gelin, hanjabaad, marin-habaabin iyo faragelin nooc kasta oo ay tahay;
- 2) Dammaanad qaada xuquuqda siyaasadeed ee muwaaddinka sida ku xusan qodobka 21aad ee Dastuurka;
- 3) Sugaya geeddisocodka doorashada, oo si sahlan loo fahmi karo xeerarkiisa, qaababkiisa iyo habraacyadiisaba, uuna fulinayo Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha;
- 4) Dammaanad qaadaya in dhammaan muwaaddiniinta buuxiyey shuruudaha xeerku tilmaamayo ay leeyihiin xaqa dhiibashada codkooda si siman;
- 5) Sharci ku salaysan, geeddisocodkiisuna loo maareeyey, loona korjoogteeyey si madaxbannaan oo sugaya hab daahfuran oo isla xisaabtan leh;
- 6) Hubinaya in aan lagu xadgudubin midnimada Jumhuuriyada iyo bulshada Soomaaliya;
- 7) Xaqiijinaya ka qaybgalka haweenka ee goleyaasha xeerdejinta iyo xisbiyada siyaasadeed, iyadoo qoondada haweenka lagu nidaaminayo xeerarka uu soo saarayo Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya;
- 8) Dammaanad qaada in dhammaan qaybaha kala duwan ee bulshada ay helaan matalaad caddaalad ah siiba dadka naafada ah;
- 9) Sugaya in bulshada Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ay helaan matalaad caddaalad ah, siiba beelaha laga tirada badan yahay; si loo gaaro caddaalad bulsho;
- 10) Dhiirigelinaya nidaamka siyaasadeed ee xisbiyada badan, islamarkaana tixgalinaya xaaladda amni iyo tan dhaqan dhaqaale ee Jamhuuriyadda; iyo
- 11) Ka hortagga hurinta colaadaha.

Qodobka 49aad: Hay'adaha Sida Tooska ah loo Dooranayo

- (2) Hay'adaha Dastuuriga ah ee muwaaddiniinta ay sida tooska ah u dooranayaan waa:
 - (a) Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya oo ka kooban Golaha Shacabka iyo Golaha Aqalka Sare.
 - (b) Golaha Wakiillada Dawlad Goboleedka; iyo
 - (c) Golaha Deegaanka ee Dawladaha hoose.
- (3) Xubnaha u tartamaya kuraasta Golaha Shacabka ee Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya, waxaa ku dooranaaya, cod qarsoodi ah oo madaxbannaan, muwaaddiniinta buuxiyey shuruudaha codbixiye;
- (4) Xubnaha ku tartamaya kuraasta Aqalka Sare ee Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya, waxaa cod qarsoodi ah, oo madaxbannaan ku dooranaya keliya muwaaddiniinta deggan dawlad goboleed kaas ee buuxiyey shuruudaha codbixiye;
- (5) 4) Xubnaha ku tartamaya kuraasta Golaha Wakiillada ee Dawlad Goboleed kasta waxaa, si toos ah cod qarsoodi ah oo madaxbannaan, ku dooranaaya dhammaan muwaaddiniinta deggan dawlad goboleed kaas ee buuxiyey shuruudaha codbixiye;
- (6) 5) Golayaasha deegaanka waxaa si toos ah, cod qarsoodi ah oo madaxbannaan, ku dooranaaya muwaaddiniinta deggan degmooyinka ee buuxiyey shuruudaha codbixiye.

Qodobka 50aad: Muddada Xilhaynta

Muddada xilhaynta hay'adaha dastuuriga ah oo sida tooska loo dooranayo ee ku xusan Qodobka 49aad, faqraddiisa 1aad waa shan sano.

Qodobka 51aad: Codbixiyaha

- 1) Muwaaddin kasta oo buuxiyey shuruudaha xeerku tilmaamayo, gaarayna da'da 18 sano waqtiga diiwaangelinta, wuxuu xaq u leeyahay in uu isdiwaangeliyo, si uu u codeeyo.
- 2) Codbixiyeyaasha diiwaangashan waxay, si siman, xaq ugu wada leeyihiin dhiibashada codkooda, waana in la ilaaliyo rabitaankooda iyo kalsoonidooda.
- 3) Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha wuxuu masu'uul ka yahay diiwaangelinta isagoo diyaarinaya diiwaanka codbixiyeyaasha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- 4) Dadka aan xaq u lahayn diiwaangelintu waa:
 - a. a) Dadka aan dhimirkoodu dhammayn;
 - b. b) Qof ay maxkamad awood u leh ay ku ridday xukun kama danbays ah oo la xiriira dembi doorasho shantii sano ee la soo dhaafay ama

maxkamaaddaasi ay ka mamnuucdo xaqa codaynta, ama dembi uu galay awgeed xabsi uu ku jiro.

Madaxa Saddexaad:

Xisbiyada Siyaasadeed

Qodobka 52aad: Dowladda Xisbiyada Siyaasadeed

- 1) Xisbiyada siyaasadeed waxay, si nabadgelyo iyo dimuqaraaddi ah, ugu tartamayaan hoggaanka siyaasadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- 2) Xisbiyada siyaasadeed, ha ahaadaan kuwa xukunka haya ama kuwa mucaaradka ah, waxay ka mid yihiin tiirarka nolosha siyaasadda iyo dimuqraadiyadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 53aad: Shuruudaha Xisbiyada Siyaasadeed

- 1) Xisbi Siyaasadeed kasta waa in uu buuxiyaa shuruudaha soo socda:
 - a. In uu ilaaliyaa, ku dhaqmaa, adkeyaa, horumariyaana midnimada Jamhuuriyadda;
 - b. In uu u hoggaansamaa Dastuurka iyo xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya iyo talinta sharciga;
 - c. In uu u taagan yahay xurmaynta, qaddarinta, horumarinta iyo difaaca xuquuqda aadanaha;
 - d. In uu u hoggaansamaa mabaadii'da dimuqoraadiyadda iyo maamul wanaagga;
 - e. In uu xaqiijiyaa matalaadda dadweynaha oo loo dhan yahay siiyaanna mudnaan gaar ah beelaha laga tirada badan yahay iyo dadka naafada ah ay ku leeyihiin xubinnimada iyo hoggaamintaba;
 - f. f) In uu siiyo mudnaan gaar ah haweenka;
 - g. g) In uu maraa habraaca diiwaangelinta xisbiyada iyo xurmaynta xeer dhaqanka xisbiyada siyaasadeed.
- 2) Waxaa reebban xisbi kasta oo:
 - a. a) Qarsoodi ah, qaab ciidan ama ciidan u yaalle ah ama u abaabulan colaad si ujeedooyinkiisu ku gaaro, ama u hubeysan in xukun ku qabsado, ama leh magac ama astaan qabiil;
 - b. b) U ololeeya kala goynta dalka; iyo isku dirka bulshada.
 - c. c) Adeegsada maaliyad ka timid ilo aan sharci ahayn, iyo
 - d. d) Adeegsada hanti dawladeed ama la yimaada fal laaluush iyo musuqmaasuq, si uu u gaaro dano gaar ah.

Qodobka 54aad: Tartanka Xisbiyada Siyaasadeed

Doorashooyinka hay'adaha kala duwan waxaa ku tartamaya xisbiyada siyaasadeed ee sida rasmiga ah uga diiwaangashan Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha. Baarlamaanka Federaalka ayaa soo saaraya xeer faahfaahinaya habraaca diiwaangelinta ururrada iyo xisbiyada siyaasadeed, ayadoo ururkii hela 10% ee tirada xubnaha labada aqal ee Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya uu noqonayo xisbi qaran.

**Madaxa Afaraad:
Maamulka Doorashooyinka**

Qodobka 55aad: Dhisidda Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha

Waxaa la dhisayaa Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha oo u xilsaaran maamulka doorashooyinka dalka oo dhan iyo maarayntoodaba heer kasta, si loo helo doorashooyin hufan, daahfuran oo xor iyo xalaal ah.

Qodobka 56aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha

Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha waxaa xilkiisa iyo waajibaadkiisa ka mid ah:

a) in uu maamulo, la socdo, xaqiijiyo habsami u socodka, xalaalnimada iyo hufnaanta, doorashooyinka heerarka kala duwan ee dawladda iyo in uu ku dhawaaqo nat iijada doorashooyinka.

b) in uu si joogta ah u diiwaangeliyo codbixiyeyaasha doorashooyinka oo dhan.

c) in uu diyaariyo, abaabulo, fududeeyo, qabto heerarka kala duwan doorashooyinka guud.

d) in uu si joogta ah u diiwaangeliyo xisbiyada siyaasadeed iyo murashaxiinta doorashooyinka guud ee heerarka kala duwan.

e) in uu soohdimeeyo degaan doorashooyinka, si xilliyaysanna u asteeyo xarumaha codbixinta;

f) in uu dejiyo hab dhaqanka doorashooyinka ee murrashaxiinta iyo xisbiyada siyaasadda;

g) in uu cayimo tirada iyo goobaha codbixinta ee dalka;

h) in uu diyaariyo, maamulana agabka doorashada iyo goobaha codbixinta;

i) in uu sameeyaa daraasad iyo khariidado la xiriira astaynta soohdimaha deegannada, asagoo kaashanaya khuburro.

j) in uu u soo jeediyo tallooyin Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya sidii loo soohdimeeyo xuduudaha deegannada, asagoo tixgelinaya xogta: dadka, dhulka,

xaaladda siyaasadeed iyo kan dhaqan, si uu baarlamaanku go'aan uga gaaro arrimaha xuduudaha;

k) in uu fuliyo hawl kasta ee kale, oo la xiriirta arrimaha doorashooyinka iyo soohdimaha, oo ku xusan Dastuurka ama xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 57aad: Xubnaha Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha

- 1) Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha wuxuu ka kooban yahay 18 xubnood, oo uu soo jeediyo Golaha Wasiirrada Xukuumadda Federaalka Soomaaliya, oo la soo tashaday hay'adaha ay khuseyso, Baarlamaanka Federaalkuna uu ansixiyo, Madaxweynaha Jamhuuriyadda uu ku meelmariyo Xeer Madaxweyne.
- 2) Guddoomiyaha iyo Guddoomiye Ku-xigeenka Guddiga waxaa iska dhexdooranaya xubnaha guddiga.

Qodobka 58aad: Shuruudaha Xubnaha Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha

- 1) Xubnaha Guddiga Doorashooyinka iyo Soohdimaha waxaa ka mid noqon kara qof kasta oo buuxiya shuruudahan soo socda:
 - a. in uu yahay muwaaddin; da'diisuna ka yareyn 35 sano;
 - b. in uu leeyahay anshax iyo sumcad wanaagsan;
 - c. in uu haysto shahaado jaamacadeed oo la aqoonsan yahay; iyo
 - d. in uu leeyahay ugu yaraan 10 sano waaya-aragnimo maamul ama sharci.
- 2) Xubinnimada Guddiga looma magacaabi karo dadka soo socda:
 - a. Qof ka tirsan xisbi siyaasadeed;
 - b. Qof ay maxkamad ku ridday xukun kama danbays ah oo ay ciqaabtiisu gaarsiisan tahay 5 sano;
 - c. Qof kasta oo ka haya xil dawladeed hay'adaha dawladda ee heer federal iyo heer dawlad gobaleed xilliga magacaabista ama lixdii bilood ee ka horreysay; iyo
 - d. Qof kasta oo uu ka mamnuuco xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 59aad: Xil-waayidda Xubnaha Guddiga

Xubnaha Guddigu waxay xilkooda ku waayi karaan oo keliya arrimaha soo socda midkood:

- 1) Geeri;
- 2) Istiqaalad qoraal ah oo uu u gudbiyey Guddiga lagana aqballo;

3) Xil gudasho la'aan joogta ah sababo la xiriira mid jireed ama maskaxeed oo uu caddeeyey dhakhtar takhasus u leh oo la aqoonsayahay;

4) Xukun maxkamadeed oo kama danbays ah;

5) Aqbalaada xil kale oo dowladeed;

6) Muddada xil haynta oo dhammaataa; iyo

7) Arrin kasta oo kale lagu xuso dastuurka dhexdiisa ama xeerarka kale ee Jamhuuriyadda.

Qodobka 60aad: Muddada Xilhaynta Xubnaha Guddiga

Muddada xilhaynta xubnaha Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha waa lix sano oo hal mar ah oo aan dib u cusboonaysiin lahayn.

CUTUBKA SHANAAD:

NIDAAMKA FEDERAALKA IYO BAAHSANAANTA AWOODDA JAMHUURIYADDA FEDERAALKA EE SOOMAALIYA

Cutubka Shanaad: Nidaamka Federaalka iyo Baahsanaanta Awoodda Jamhuuriyadda Federaalka ee Soomaaliya.

Madaxa Koowaad: Qaabdhismeedka Dawladda

Qodobka 61aad: Heerarka Dawladda

(2) Dawladda Federaalka Soomaaliya waxay waajibaadkeeda u gudanaysaa si waafaqsan Dastuurka Federaalka, halka ay Dawlad Goboleedyadu u gudanayaan si waafaqsan Dastuurka Federaalka, Dastuurka Dawlad Goboleedka iyo xeerarka kale ee dalka.

Qodobka 63aad: Maqaamka Caasimadda iyo Metalaadda Gobolka Banaadir

(1) Maamulka Caasimadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waxa uu yeelanayaa Golaha caasimadda, Golaha fulinta iyo garsoorka.

(2) Golaha Caasimadda oo ku salaysan metalaadda shacabka Caasimadda waxaa laga soo dooranayaa degmooyinka Gobolka Banaadir.

(3) Duqa Caasimadda iyo ku xigennadiisa waxaa dooranaya Golaha Caasimadda. Duqa Caasimaddu waxa uu magacaabayaa xoghayeyaal.

(4) Gobolka Banaadir waxa uu yeelanayaa xildhibaanno ku metala Golaha Aqalka sare ee Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya, si lamid ah gobollada kale ee dalka.

(5) Dawladda Federaalka Soomaaliya waxa ay mas'uul ka tahay arrimaha amniga iyo siyaasadda ee Caasimadda Jamhuuriyadda iyo arrimaha kale ee uu jideeyey xeer uu soo saaro Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya.

(6) Dawladda Federaalka Soomaaliya waxa ay soo magacaabaysaa mas'uul sare oo wakiil uga noqda waajibaadkeeda la xiriira arrimaha Caasimadda iyo Gobolka Banaadir.

(7) Marka laga reebo arrimaha ku xusan faqradda 5aad ee qodobkan iyo arrimaha kale ee xeerarka dalka si kale loogu qeexay, Caasimadda Jamhuuriyadda waxay leedahay awoodaha ku xusan Jadwalka 2(C) ee Astaynta Awoodaha.

(8) Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya labadiisa aqal ayaa soo saaraaya xeerar gaar ah oo lagu nidaamiyo arrimaha la xiriira Caasimadda iyo Gobolka Banaadir, wada shaqaynta iyo xilka iyo waajibaadka ka dhaxeeya Dawladda Federaalka Soomaaliya iyo Caasimadda/Gobolka Banaadir.

Madaxa Labaad: Iskaashiga Heerarka Dawladda

Qodobka 66aad: Heshiisyada Iskaashiga ee Heerarka Dawladda

(2) Heshiisyada leh saameyn siyaasadeed, dhaqaale guud ee u dhexeeya Dawladda Federaalka iyo Dawlad Goboleedyada waxay u baahanyihiin ansixinta Baarlamaanka Federaalka. Halka Golaha Wakiillada Dawlad Goboleedyada ay ansixinayaan heshiisyada u dhexeeya Dawlad Goboleedyada ee aan ka hor imanayn Dastuurka Federaalka.

Madaxa Saddexaad: Astaynta Awoodaha ee Heerarka kala duwan ee Dawladda

Qodobka 67aad: Awoodaha u Gaarka ah Dawladda Federaalka

(1) Dawladda Federaalku waxay yeelanaysaa awoodo u gaar ah ee ku xusan Jadwalka 2 (A) ee Dastuurka.

(2) (2) Dawladda Federaalku waxay mas'uul ka tahay dejinta xeerarka, siyaasadaha, xeer nidaamiyayaasha, halbeegyada, lasocodka, maalgelinta iyo fulinta awoodaheeda u gaarka ah.

Qodobka 68aad: Awoodaha Wadaagga ah

(1) Dawladda Federaalka iyo Dawlad Goboleedyada waxay wadaagi doonaan awoodaha iyo waajibaadka ku xusan Jadwalka 2 (B) ee Dastuurka.

- (2) (2) Awoodaha la wadaago ee ku xusan faqradda 1aad ee Qodobkan, mas'uuliyadda dejinta xeerarka, siyaasadaha, xeer-nidaamiyayaasha, halbeegyada iyo la socodka waxaa u xilsaaran Dawladda Federaalka.
- (3) (3) Dhaqangelinta iyo fulinta awoodaha la wadaago waxaa u xilsaaran Dawlad Goboleedyada.

Qodobka 69aad: Awoodaha u Gaarka ah Dawlad Goboleedyada

- (1) Dawlad Goboleedyadu waxay yeelanayaan awoodo u gaar ah ee ku xusan Jadwalka 2 (C) ee Dastuurka.
- (2) (2) Dawlad Goboleedyadu waxay mas'uul ka yihiin dejinta xeerarka, siyaasadaha, xeer nidaamiyayaasha, halbeegyada, la socodka, maalgelinta iyo fulinta awoodhooda u gaarka ah.

Qodobka 70aad: Awoodaha u Gaarka ah Dawladaha Hoose

- (1) Dawladaha Hoose waxay yeelanayaan awoodo u gaar ah, oo ku xusan Jadwalka 2 (D) ee Dastuurka.
- (2) Dawladaha Hoose waxay mas'uul ka yihiin dejinta siyaasadaha, xeer nidaamiyayaasha, halbeegyada, la socodka, maalgelinta iyo fulinta awoodhooda u gaarka ah.

Qodobka 71aad: Awoodaha Haraaga ah

Awoodaha haraaga ah waxaa heshiis ka gaaraya Dawladda Federaalka iyo Dawlad Goboleedyada.

Qodobka 72aad: Erginta Awoodaha

- (1) Dawladda Federaalku waxay Dawlad Goboleedyada iyo Golayaashooda Wakiillada u wakiilan kartaa awoodaheeda u gaarka ah iyadoo la raacayo ansixinta Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya.
- (2) Dawlad Goboleedku wuxuu Dawladda Federaalka u wakiilan karaa awoodaha u gaarka ah iyadoo la raacayo ansixinta Golaha Wakiillada Dawlad Goboleedkooda.
- (3) Dawladaha Hoose waxay Dawlad Goboleedkooda u wakiilan kartaa awoodaha u gaarka ah.

Qodobka 73aad: Dhexgalka Dawladda Federaalka

- (1) Dawladda Federaalka Soomaaliya waxay awood u leedahay in ay soo dhexgasho Dawlad Goboleedyada keliya marka midnimada dhuleed, amniga qaranka, ama madaxbannaanida Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ay khatar ku jirto iyo duruufo adag oo ku yimaadda Dawlad Goboleedka ee uu maareyn waayo.
- (2) (2) Baarlamaanka Federaalka ayaa soo saaraya xeer nidaaminaya gudashada iyo fulinta soo dhexgalka.

Qodobka 74aad: Habraaca Soo Dhexgalka Dawladda Federaalka

- (1) Dawladda Federaalku waa inay ku wargalisaa Dawlad Goboleedka ay khuseyso, ayada oo faahfaahinaysa sababaha maangalka ah ee soo dhexgalka.
- (2) Dawladda Federaalku waa inay la tashato hoggaanka Dawlad Goboleedka, oo ay raadiso xal inta aanay qaadin tallaabooyinka soo dhexgalka.
- (3) Markii ay jirto xaalad degdeg ah oo ayna suurtagal ahayn talo wadaagga, Dawladda Federaalku waxay qaadi kartaa tallaabo degdeg ah, laakiin waa in talaabadaas uu dib u eegis ku sameeyo Golaha Aqalka Sare ee Baarlamaanka Federaalka muddo afar iyo toban (14) maalmood gudahood ah.

Qodobka 75aad: Xaddidaadda Soo Dhexgalka Dawladda Federaalka

- (1) Soo dhexgalka Dawladda Federaalku waa in uu noqdo mid kumeelgaar ah, oo waafaqsan baahida loo qabo in dib loo soo celiyo nabadda, amniga, ama nidaamka dastuuriga ee Dawlad Goboleedka.
- (2) (2) Dawladda Federaalku waa inay ixtiraamto Dawlad Goboleedka oo aanay isku dayin inay wax-kabeddesho qaabdhismeedka siyaasadeed, dhaqaale, ama maamul ee Dawlad Goboleedka, marka laga reebo xaaladaha lagama maarmaanka ah si loo soo celiyo maamulka dastuuriga ah.
- (3) Soo dhexgalku waa in uu joogsadaa isla marka la xalliyo sababaha keenay soo dhexgalka.

Qodobka 76aad: Korjoogtaynta Aqalka Sare ee Soo Dhexgalka Dawladda Federaalka

Soo dhexgalka Dawladda Federaalku waa in lagu hor keenaa Golaha Aqalka Sare muddo afar iyo toban (14) maalmood gudahood. Golaha Aqalka Sare wuxuu yeelanayaa awood uu ku ansixiyo, wax-kabeddelo, ama ku joojiyo soo dhexgalka Dawladda Federaalka, iyadoo la hubinayo in tallaabo kasta ay ku jirto xuduudda Dastuurka Federaalka.

CUTUBKA LIXAAD:

BAARLAMAANKA FEDERAALKA SOOMAALIYA

Qodobka 82aad: Dhaarta Xubnaha Labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka

Xubnaha Labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya waxaa kulankooda ugu horreeya dhaarinaya Guddoomiyaha Maxkamadda Sare ama garsoore uu usoo idmado, waxayna marayaan dhaartan:

Aniga oo ah _____, waxaan ku dhaaranayaa magaca Ilaahay inaan daacad ugu noqdo Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya; dhawrana una

hoggaansamo Shareecada Islaamka, Dastuurka iyo xeerarka dalka; iyo inaan u guto waajibaadkayga xildhibannimo oo ay ka midyihiin matalaadda, xeer-dejinta iyo kormeerka si hufanaan, sharaf, xilkasnimo iyo mas'uuliyad ay ku jirto.

Qodobka 85aad: Kalfadhiyada Baarlamaanka

(5) Fadhiyada labada gole midkood waxaa shirguddoominaya:

- a) Guddoomiyaha Golaha; ama
- b) Guddoomiye Ku-xigeenka Koowaad marka uu maqanyahay Guddoomiyaha Golaha, ama
- c) Guddoomiye Ku-xigeenka Labaad ee Golaha, haddii ay seddexdooduba maqan yihiin waxaa shirguddoominaya xubinta ku xusan Xeer Hoosaadka Golaha.

Qodobka 86aad: Shuruudaha Doorashada Guddoonka Labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka

(1) Shuruudaha Xilka Guddoomiyaha iyo Ku xigeennadiisa waa:

- a) in uu xubin ka yahay golaha uu ka sharraxanyahay;
- b) in da'da musharraxa Guddoonka labada gole aysan ka yaraan soddon iyo shan (35) sano;
- c) in labadiisa waalid ay yihiin muwaaddiniin Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
- d) in uusan/ayasan qabin xaas/nin ajnabi ah;
- e) In musharraxa haysata jinsiyad dal kale uu caddeeyo ka noqoshada jinsiyaddaas haddii uu ku guulaysto guddoonka mid ka mid ah labada gole ee Baarlamaanka Federaalka;
- f) In uu caddeeyo hantida uu leeyahay una gudbiyo hab qoraal ah xafiiska Hantidhowrka Guud ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya; iyo
- g) Shuruudaha kale ee ku xusan xeerarka kale ee dalka.

(2) Guddoonku inta uusan qaban xilka xafiiska Guddoonka mid ka mid ah labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka waa in uu ka tanaasulo xil kasta oo rasmi ah oo uu ka hayo xisbi siyaasadeed, xilkiisana u guto si dhexdhexaad ah.

Qodobka 87aad: Doorashada Guddoonka Labada Gole ee Baarlamaanka

(2) Guddoomiyaha iyo ku-xigeennada gole kasta waxaa codayn qarsoodi ah ku dooranaya xubnaha golihisa, ayada oo la raacayo habraaca soo socda:

(a) Wareegga koowaad musharraxii hela aqlabiyadda boqolkiiba konton iyo hal dheeri ah (50% + 1) tirada guud ee golaha uu ka tirsanyahay ayaa guulaysanaya. Haddii la waayo musharrax guulaysta, waxaa loo gudbayaa wareeg labaad;

(b) Wareegga labaad waxaa u soo gudbaya afarta musharrax ee ugu codka badan wareegga koowaad. Musharraxii hela cod aqlabiyad boqolkiiba konton iyo hal dheeri (50%+1) tirada guud ee xubnaha golihiisa ayaa ku guuleysanaya doorashada. Haddii la waayo musharrax guulaysta waxaa loo gudbayaa wareeg saddexaad.

(c) Wareegga saddexaad waxaa u soo gudbaya labada musharrax ugu codka badan wareegii labaad, waxayna ku kala guulaysanayaan cod hal dheeri ah ee tirada guud ee golaha.

Qodobka 88aad: Xilwaayidda Guddoonka Labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka

(1) Guddoomiyaha iyo labada ku-xigeen waxay xilka ku lumin karaan:

a) Geeri;

b) Xilgudasho la'aan joogto ah sababo la xiriira mid jireed ama maskaxeed oo uu caddeeyay dhakhtar takhasus u leh oo la aqoonsanyahay;

c) Khayaano qaran;

d) Iscasilaad qoraal ah uu u gudbiyo golaha lagana aqballo; iyo

e) Ku xadgudub weyn oo joogto ah ee Dastuurka Federaalka Soomaaliya iyo Xeer hoosaadka Golaha;

(2) Xil kaqaadista Guddoonka labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka waxaa soojeedin kara saddex meelood meel (1/3) tirada guud ee golaha uu ka tirsanyahay, soojeedintana lagu horgeeynayo golaha muddo sagaal maalmood gudahood oo ka billaabmaysa taariikhda ay xubnuhu soo gudbiyaan, ayada oo aan lagu sameyn karin hor-istaagid iyo faragelin.

(3) Guddoomiyaha iyo ku-xigeennada waxaa xilka looga qaadi karaa codayn qarsoodi ah oo saddex meelood laba (2/3) tirada guud ee golaha uu ka tirsanyahay.

Qodobka 89aad: Kulammada Wadajirka Labada Gole

2. Kulammada wadajirka ah ee labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka waxaa shirguddoominaya Guddoomiyaha Golaha Shacabka; marka uu maqan yahayna waxaa shirguddoominaya Guddoomiyaha Golaha Aqalka Sare. Haddii ay

labadooduba maqan yihiin waxaa shirguddoominaya Guddoomiye Kuxigeenka koowaad ee Golaha Shacabka si waafaqsan Xeer Hoosaadka Baarlamaanka Federaalka.

3. (3) Go'aannada kulanka wadajirka ee labada gole waxay ku ansaxayaan in ugu yaraan aqlabiyad hal dheeri ah tirada guud ee xubnaha gole walba ay goobjoog yihiin oo codaynaya, haddii aan Dastuurku si kale u dhigin.
4. Marxaladda codaynta, shir-guddoomiyaha kulanka wadajirka ah ma codeynayo, marka laga reebo haddii codadku barbardhac noqdaan. Xaaladdaas keliya ayuu codkiisa dhiiban karaa, dhankii codkiisu maro ayayna aqlabiyaddu raaceysaa.
5. Kulammada wadajirka ah waxaa loo qabanayaa arrimaha ay ka mid yihiin:
 - (a) Doorashada Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
 - (b) Eedaynta iyo Maamuus kaxayubinta Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
 - (c) Miisaaniyad sanadeedka iyo Xisaab-xirka;
 - (d) Furitaanka rasmiga ah ee Kalfadhiyada Baarlamaanka ee Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka sanadkiiba hal mar.
 - (e) Wax-kabeddel kasta ee Dastuurka Federaalka; iyo
 - (f) Ansixinta xaaladaha degdegga ah iyo xaaladaha dagaalka.
6. Ayada oo aan wax loo dhimayn awoodda uu baarlamaanku ku gudanayo waaajibaadkiisa shaqo, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka, haddii uu lagama maarmaan u arko, wuxuu guddoonka labada gole ka codsan karaa in la qabto fadhi wadajir ah.
7. Xeer Hoosaadka wadajirka ah ee Baarlamaanka Federaalka ayaa xeerinaya habraacyada kulamada wadajirka ah ee labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 90aad: Guddiyada Baarlamaanka Federaalka

2. Golaha Shacabka iyo Golaha Aqalka Sare waxay yeelanayaan guddiyo u xilsaaran hawlaha gole kasta si gooni ah u gudanayo. Guddoomiyaha guddi kasta wuxuu ka mid noqonayaa guddiga joogtada ah oo shaqadiisu tahay oo keliya in uu dejiyo ajandayaasha golahiisa.

Qodobka 91aad: Guddiga Adeegga Baarlamaanka

5. Xoghayaha Guddiga Adeegga Baarlamaanka waxaa noqonaya Xoghayaha Guud ee Golaha Aqalka Sare, ayada oo ku-xigeenkiisu uu noqonayo Xoghayaha Guud ee Golaha Shacabka, wuxuuna kaabayaa Guddiga Adeegga Baarlamaanka Federaalka.
6. Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya wuxuu yeelanayaa sanduuq miisaaniyadeed u gaar ah.

Qodobka 95aad: Korjoogtaynta iyo Baaritaanka Baarlamaanka Federaalka

- (1) Golaha Shacabka iyo Golaha Aqalka Sare waxay awood u leeyihiin korjoogtaynta iyo kormeerka hay'adaha dawladda.
- (2) Labada Gole ama Guddiyadda Baarlamaanka waxa ay u yeeri karaan xubnaha Golaha Wasiirrada. Wasiirraduna waxaa waajib ku ah in ka soo qaybgalaan fadhiyada baarlamaanka. Xeer hoosaadka Goluhu wuxuu oggolaan karaa in kalfadhiyada caadiga ah ay wasiirradu qoraal ama tiraab, kaga jawaabaan su'aalaha xubnaha Golaha. Wasiirradu waa in ay ku dedaalaan niyad iskaashi inay kalfadhiyada uga soo qaybgalaan.
- (3) Labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka waxay leeyihiin awood baaritaan ee la xiriirta arrimaha soo socda:
 - (a) Arrin kasta oo ku jirta awoodda golahaas; iyo
 - (b) Habdhaqanka qof, hay'ad, wasaarad ama waax dawladeed oo loo igmaday waajibaadka ah:
 - i. Fulinta ama hirgelinta xeerarka uu ansixiyay Baarlamaanka Federaalka; ama
 - ii. Maamulka iyo maareynta lacagaha ay labada gole u qoondeeyeen.
- (4) Awoodda baaritaan ee Baarlamaanka Federaalka waxa keliya lagu dhaqangelin karaa ujeedooyinka hoos ku xusan:
 - (a) In la saxo khaladaadka la xiriira hirgelinta iyo fulinta xeerarka;
 - (b) In la ogaado musuqmaasuq, habacsanaan, ama khasaaraha dhaqaale ee ka dhasha fulinta xeerarka ama maamulka hantida dadweynaha ee ay Baarlamaanku ansixiyeen.
- (5) Baaritaannada waxaa qaban kara guddi rasmi ah oo uu magacaabo mid ka mid ah labada gole, ama guddi wadajir ah oo uu magacaabo Golaha Shacabka iyo Golaha Aqalka Sare.
- (6) Guddiga baaritaanka fulinaya wuxuu leeyahay awoodaha soo socda:
 - a. In uu helo caddayn kasta, ha ahaato qoraal ama af, toos ama dadban, haddii uu u arko inay muhiimtahay ama ay khuseyso baaritaanka, isla markaana uu su'aalo weydiin karo dhammaan cid kasta oo ay khuseeyso ama muhiim u tahay arrinta baaritaanka; iyo
 - b. In uu u yeeri karo qof kasta si uu u bixiyo caddayn ama u keeno dokumenti ama agab uu gacanta ku hayo;
- (7) Qofkii ama hay'addii diidda in ay u hoggaansanto u yeeridda, keenista caddaymo ama fulinta qaraarrada Baarlamaanka ama guddiyadooda, wuxuu galayaa xadgudub waxaana laga qaadi karaa tallaabadii uu go'aamiyo labada gole ee Baarlamaanka midkood.

Qodobka 96aad: Heshiisyada Caalamiga ah

- (1) Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya wuxuu ansixiyaa ama diidaa heshiisyada caalamiga ah ee ay Xukuumadda Federaalku gasho ee:

- a. Saameeya: difaaca, nabadda, gobannimada iyo madaxbannaanida Jamhuuriyadda; ama
 - b. Ku saabsan: siyaasadda, dhaqaalaha, ganacsiga iyo kuwa dawladda u keenaya mas'uuliyad maaliyadeed.
- (2) Xukuumadu waa in ay u soo gudbisaa Baarlaamanka Federaalka heshiisyada caalamiga ah ee ay gasho ugu badnaan 60 maalmood gudahood, oo ka bilaabaneysa maalinta la saxiixay heshiiska, ayadoo baarlamaanka ay waajib ku tahay inuu ku ansixiyo ama ku diido muddo aan ka badneyn 120 maalmood gudahood.
- (3) (3) Heshiis caalami ah kama dhaqangeli karo geyiga Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya haddii uusan ansixin Baarlamaanka Federaalka.

Madaxa Afaraad: Xeerdejinta Baarlamaanka

Qodobka 98aad: Soo Bandhigidda iyo Curinta Hindise Xeereed

2. Xukuumadda Federaalka oo keli ah ayaa soojeedin karta hindise xeer oo la xiriira miisaaniyadda sanadlaha ah.
3. Hindise xeereed oo ay dadweynuhu soojeediyaan kama mid noqon karaan arrimaha la xiriira canshuuraha iyo dakhliga dawladda.
- 5) Hindise xeereed kasta wuxuu marayaa saddex akhrin, waxaana ka baaraandagaya guddiga ay khuseyso ee gole kasta ee baarlamaanka, kaas oo ka diyaarinaya warbixin ka hor inta aan doodda la billaabin.
- 6) Goluhu wuxuu hindise xeereed kasta uga doodayaa, kaddibna ugu codeynayaa si waafaqsan Xeer Hoosaadka.

Qodobka 99aad: Xallinta Khilaafka ee Hindise Xeer

2. Hannaanka xallinta khilaafaadka waxaa lagu fulinayaa mabda'a iskaashiga sida ku cad Qodobbada 65aad iyo 66aad ee Dastuurka.

Qodobka 100aad: Hindise Xeereed ka Billowday Golaha Shacabka ee Baarlamaanka Federaalka

- (1) Hindise xeereed la xiriira awoodaha xeerdejinta gaarka ah ee Dawladda Federaalka iyo kuwa haraaga ah wuxuu ka billaabanayaa Golaha Shacabka.

Qodobka 101aad: Hindise Xeereed Ka Bilowday Golaha Aqalka Sare ee Baarlamaanka Federaalka

- (1) Hindise xeereed kasta oo la xiriira awoodaha wadaagga ah wuxuu ka billaabanayaa Golaha Aqalka Sare.

Qodobka 103aad: Dhaqangalidda Xeerarka

- (2) Madaxweynuhu haddii uu saxiixi waayo xeerka Baarlamaanku ansixiyay, waa inuu ku soo celiyaa golihii u soo gudbiyey xeerka muddada ku xusan faqradda 1aad ee qodobkan, asagoo sababaynaya.
- (3) Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya haddii uu ku saxiixi waayo xeerka ama ku soo celin waayo muddo 30 maalmood gudahood ah golihii u soo gudbiyey sabab la'aan, xeerku wuxuu noqonayaa mid dhaqangal ah laguna soo saaro Faafinta Rasmiga ee Jamhuuriyadda.
- (4) Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya haddii uu soo celiyo xeerka si waafaqsan faqradda (2), gole kasta ee Baarlamaanka Federaalka ah wuxuu ku oggolaan karaa soojeedinta Madaxweynaha aqlabiyad (50%+1) ama wuxuu ku diidi karaa aqlabiyad saddex meelood labo (2/3) tirada guud ee xubnaha golahaas. Markaas, waa in Madaxweynuhu muddo shan iyo toban (15) maalmood gudahood ah ku saxiixaa hindise xeereedkaas. Haddiise uu Madaxweynuhu ku guuldarraysto inuu ku saxiixo muddadaas, xeerku wuxuu isla markiiba noqonayaa mid dhaqangal ah waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah.
- (5) Garyaqaanka Guud ee Dawladda waa in uu min hal nuqul oo asal ah Madaxweynuhuna saxiixay u diraa Xoghayeyaasha labada Gole si ay u hubiyaan in nuqalka loo dirayo Faafinta Rasmiga uu la mid yahay nuqulkii asalka ahaa oo goluhu ansixiyay una diray Xafiiska Madaxweynaha.
- (6) Xeer kasta uu Madaxweynaha saxiixo si waafaqsan Dastuurka, laguna soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuriyadda, wuxuu dhaqangal noqonayaa shan iyo toban (15) maalmood kaddib oo laga billaabo maalinta xeerka lagu soo saaray Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuriyadda, haddii uusan xeerka si kale u sheegin.

CUTUBKA TODDOBAAD:

Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya

Qodobka 105aad: Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya

- (2) Madaxweynaha wuxuu metalaa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya gudaha iyo dibaddaba.

Qodobka 106aad: Shuruudaha Doorashada Xilka Madaxweynaha

- b) Labadiisa waalid ay yihiin muwaaddiniin Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
- d) Aqoontiisa ay gaarsiisantahay heer jaamacadeed la aqoonsanyahay iyo waayo-aragnimo hoggaamineed oo aan ka yarayn 15 sano;

g) In uu ku noolaa/degganaa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya muddo aan ka yarayn 5 sano.

h) Qabin xaas ajnabi ah;

i) In lagu yaqaan dhaqan suubban bulshada dhaxdeeda;

j) In aan horay loogu samayn maamuus ka xayuubin jagada madaxweynennimo;

k) In musharraxa haysata jinsiyad dal kale uu caddeeyo ka noqoshada jinsiyaddaas haddii uu ku guulaysto xilka Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya; iyo

l) In uu caddeeyo hantida uu leeyahay uguna gudbiyo hab qoraal ah Xafiiska Hantidhowraha Guud ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

(2) Musharraxa madaxweynaha waxaa soo gudbinaya xisbi siyaasadeed ama isbahaysi xisbiyo siyaasadeed.

Qodobka 107aad: Doorashada Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka ee Soomaaliya

(3) Musharraxa Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waxaa musharraxnimadiisa soojeedin kara saddexda xisbi siyaasadeed ee ka mid ka ah xisbiyada qaran ee dalka, kuwaas oo helay tirada ugu badan ee xildhibaannada labada Gole ee Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya, wuxuuna barnaamijkiisa ku soo bandhigayaa kulanka wadajirka ah ee labada aqal ee Baarlamaanka Federaalka.

Qodobka 109aad: Xasaanadda Madaxweynaha

(1) Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waxa uu leeyahay xasaanad inta uu xilka hayo lamana maxkamadayn karo.

(2) Madaxweynaha laguma maxkamadayn karo gudashada waajibaadkiisa dastuuriga ah marka uu xilka ka dego, haddii uusan gelin gabood fal la xiriira xuquuqda aadanaha.

(3) Madaxweyne kasta oo xilka banneeya si nabad iyo dimuquraadi ah wuxuu xaq u leeyahay maamuus khaas ah oo lagu xusayo xeer gaar ah uu soo saaro Baarlamaanka Federaalka, haddii aanu xilka ku bannayn maamuus kaxayubbin waafaqsan Dastuurka.

Qodobka 110aad: Awoodaha Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya

(1) Wuxuu magacaabaa Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

(12) Wuxuu fuliyaa dhammaan awoodaha kale ee Dastuurka iyo xeerarka dalku ay siiyaan.

Qodobka 111aad: Soo Saarista Digreetooyinka

(1) Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya wuxuu soo saaraa digreetooyin iyo amarro khuseeya awoodaha u gaarka ah Dawladda Federaalka.

- (2) Digreetooyinka iyo amarrada Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waxay ka dhaqangalayaan guud ahaan geyiga Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- (3) Digreetooyinka iyo amarrada Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waa in aysan ka hor imaan Dastuurka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya iyo xeerarka federaalka.

Qodobka 112aad: Muddada Xilka Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka ee Soomaaliya

- (2) Qofna looma dooran karo xilka Madaxweynennimada in ka badan laba muddo xileed oo xiriir ah.

Qodobka 113aad: Eedaynta iyo Maamuus Kaxayuubinta Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya

- (2) Khiyaano qaran Dastuurka dhexdiisa waxaa loola jeeda:
 - a) Fal kasta oo lagu hor istaagayo ama lagu baabi'inayo ku dhaqanka iyo sarraynta mabaadi'da asaasiga ah ee dastuurka;
 - b) Fal kasta oo lid ku ah gobannimadda, madaxbannaanida iyo midnimadda Qaranka Soomaaliya; iyo
 - c) Daacad u noqoshada, gacan siinta iyo u basaasidda quwado shisheeye.

Qodobka 115aad: Bannaanaanta Xilka Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka ee Soomaaliya

- (1) Xilka Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya wuxuu ku bannaanaan karaa sababaha soo socda midkood:
 - a) Geeri;
 - b) Isasilaad qoraal ah oo uu u soo gudbiyo Guddoomiyaha Aqalka Sare ee Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya;
 - c) Xilgudasho la'aan joogta ah ee xilka xafiiska sababo maskaxeed ama jireed awgood oo uu caddeeyey dhakhtar caafimaad oo la aqoonsanyahay, ayna go'aamisay maxkamadda awoodda u leh; iyo

d) Maamus Kaxayuubin si waafaqsan Qodobka 113aad ee Dastuurka.

(2) Guddoomiyaha Aqalka Sare marka uu xaqiijiyo arrimaha ku xusan faqradda 1(a) iyo (b) ee qodobkan, waxa uu u gudbinayaa Maxkamadda Sare si ay ugu dhawaaqdo bannaanaashaha xilka Madaxweynaha.

(4) Haddii Guddoomiyaha Golaha Shacabka oo xilka kusimannimada Madaxweynaha haya uu is casilo ama si buuxda oo joogto ah awood ugu waayo in uu guto waajibaadkiisa, Guddoomiyaha Aqalka Sare ayaa noqonaya sii hayaha Xilka Madaxweynaha.

(5) Siihayaha ama Ku-simaha Xilka Madaxweynaha waxaa ka reebban awoodaha soo socda:

(a) Ma magacaabi karo xilalka dawladeed ee dhaca awoodda Madaxweynaha;

(b) Dembi ma cafin karo, mana khafiifin karo;

(c) Ma iclaamin karo afti dadweyne; iyo

(d) Kuma dhawaaqi karo xaalad dagaal ama xaalad degdeg ah oggolaansho la'aanta Baarlamaanka.

(6) Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya ayaa dooranaya Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya oo buuxinaya xilka bannaanaaday si waafaqsan faqradda (1) ee qodobkan, doorashadana waa in lagu qabtaa soddon (30) maalmood gudahood laga billaabo maalinta uu xilku banaannado, ayadoo loo raacayo habraaca doorashada ee ku xusan Qodobka 107aad ee Dastuurka.

CUTUBKA SIDDEEDAAD:

XUKUUMADDA

Qodobka 117aad: Shuruudaha Xubinnimada Golaha Wasiirrada

- a) Inuu yahay muwaaddin Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya oo muslim ah.
- d) In labadiisa waalid ay yihiin muwaaddiniin Jamhuuriyada Federaalka Soomaaliya;
- e) In uusan qabin xaas ajnabi ah;
- f) In lagu yaqaanno dhaqan suuban bulshada dhexdeeda;
- g) Inuu si joogto ah u deggenaa dhulka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ugu yaraan saddex sano;
- h) Inuu dhimirkiisu dhanyahay, horayna aan dhakhtar si rasmi ah ugu caddayn xanuun dhimirka ah;
- i) In uusan haysan jinsiyad dal kale ama uu ka tanasulo kaddib magacaabistiisa; iyo
- j) Inuu u soo gudbiyo xogta guud ahaan hantida uu leeyahay ka hor kalsooni siinta golaha shacabka.

Qodobka 118aad: Xilwaayidda Xubnaha Golaha Wasiirrada

(1) Xubnaha Golaha Wasiirrada waxay xilkooda ku waayi karaan:

- a. Geeri;
- b. Iscasilaad qoraal ah;
- c. Xilkaqaadis;
- d. Awood la'aan joogta ah oo xagga xilgudashada oo ka timid cudur dhimireed ama jireed awgood oo uu caddeeyay dhakhtar caafimaad; iyo
- e. Haddii uu galo fal khiyaano qaran, laaluush, ama xadgudub culus oo dastuuri ah ama xeerarka kale ee dalka.

(2) Xukuumadda Federaalka Soomaaliya waxay u baahantahay kalsooni-siinta Golaha Shacabka haddii uu isbeddel ku yimaado kala bar in ka badan xubnaha Golaha Wasiirrada.

Qodobka 119aad: Waajibaadka Golaha Wasiirrada

g) Hirgelinta xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;

Qodobka 120aad: Awoodaha Ra'iisul Wasaaraha

Ra'iisul Wasaaraha oo ah Madaxa Xukuumadda Federaalka Soomaaliya wuxuu leeyahay awoodaha soo socda:

(1) Matalaadda Golaha Wasiirrada iyo shirguddoominta kulammadooda;

(3) Jiheynta iyo la xisaabtanka xubnaha gola wasiirada;

(4) Isku xirka hawlaha wasaaradaha, hay'adaha iyo xafiisyada dawladda;

(5) Saxiixidda go'aannada Golaha Wasiirrada;

(5) Adkaynta xiriirka iyo Iskaashiga Xukuumadda Federaalka iyo Xukuumadaha Dawlad Goboleedyada;

(6) Horumarinta iyo sare u qaadidda maamul wanaagga dhammaan Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 122aad: Waajibaadka Wasiirka, Wasiiru Dawlaha iyo Wasiir Kuxigeenka

4) Haddii wasiir xilka laga qaado ama uu xilka banneeyo sababo kale awgeed, waxaa xilka sii haynaya Wasiir Kuxigeenka inta laga soo magacaabayo wasiir cusub.

Qodobka 124aad: Xilkaqaadidda Ra'iisul Wasaaraha iyo Golaha Wasiirrada

- (1) Hindisaha xilkaqaadista Ra'iisul Wasaaraha, waxaa soojeedin kara ugu yaraan shan meelood meel (1/5) xubnaha Golaha Shacabka, halka xilkaqaadista xubin ka mid ah Golaha Wasiirrada ay soojeedin karaan toban (10) xildhibaan oo Golaha Shacabka ah, si waafaqsan Qodobka 92aad xarfaha (b) ee Dastuurka.
- (2) Guddoonka Golaha Shacabku waa in hindisaha xilkaqaadista ku horgeeyaa fadhiga guud ee Golaha Shacabka muddo 7 maalmood gudohood oo maalmo shaqo.
- (3) Golaha Shacabka waa in go'aan uga gaaraa soojeedinta xilkaqaadista ugu badnaan muddo 15 maalmood ah ayadoo cidda uu hindisaha khuseeyo la siinayo fursad uu isku difaaco Golaha Shacabka hortiiisa.
- (4) (4) Haddii Golaha Shacabka ay cod gacan taag ah boqolkii konton hal dheeri (50%+1) tirada guud ee xubnahiisa ugu codeeyaan xilkaqaadista Ra'iisul Wasaaraha, Golaha Wasiirrada ama xubin ka tirsan Golaha Wasiirrada:
 - (a) Haddii ay xilkaqaadistu khuseeyso Ra'iisul Wasaaraha, Madaxweynaha Jamuuriyadda wuxuu soo magacaabayaa Ra'iisulwasaare cusub si waafaqsan Qodobka 110(1) ee Dastuurka.
 - (b) Haddii xilkaqaadistu ay khuseeyso xubin ka tirsan Golaha Wasiirrada, Ra'iisul Wasaaraha ayaa soo magacaabaya xubin buuxisa xilka bannaanaaday si waafaqsan Qodobka 120 (2) ee Dastuurka.

Qodobka 125aad: Xukuumadda Xilgaarsiinta

- 2) Xukuumadda xilgaarsiinta waxaa ka reebban arrimaha soo socda:
 - (a) Gelidda heshiisyo caalami ah ama kuwo wakhti dheer qaadanaya oo saamaynaya siyaasadda xukuumadda cusub;
 - (b) Soojeedinta magacaabidda iyo xilkaqaadista xilalka sare ee Dawladda;
 - (c) Curinta ama soo gudbinta hindise xeereed;
 - (d) Go'aano abuuraya qalalaase ama khilaaf siyaasadeed;
 - (e) Jaangooynta qiimaha badeecadaha, mushaaraadka iyo adeegyada saamaynaya dhaqaalaha qaranka; iyo
 - (f) Soojeedinta afti dadwayne iyo ku dhawaaqid xaalad degdeg iyo mid dagaal.

CUTUBKA SAGAALAAD:

GARSOORKA

Madaxa Koowaad: Qodobbo Guud

Qodobka 126aad: Mabaadi'da Garsoorka

- 1) Alle ka sokow, Awoodda garsoorka waxay ka timaaddaa shacabka, waxaana u xilsaaran fulinta awoodda garsoorka Maxkamadaha iyo Xafiiska Xeerilaalinta Guud ee Qaranka si waafaqsan Shareecada Islaamka, Dastuurka iyo xeerarka kale.

- 2) (2) Hay'adaha Garsoorku marka ay xilkooda gudanayaan, waxa hagaya mabaadi'dan:
- Ilaalinta maqaasidda sharaceeda Islaamka, dhawrista ujeedooyinka iyo mabaadi'da Dastuurka;
 - Madaxbannaani, dhexdhexaadnimo iyo hufnaan;
 - Caddaalad loo dhanyahay, loona simanyahay;
 - Caddaalad aan la daahin; iyo
 - Dhiiregelinta hannaanka dadban ee xallinta khilaafaadka oo daahfuran, xeerna ku dhisan.

3) Hannaanka dadban ee xallinta khilaafaadka waa in uusan ka horimaanayn:

- Shareecada Islaamka.
- Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka u yaalla; iyo
- Xuquuqaha iyo xorriyaadka aasaasiga ah ee Dastuurkani dammaanad qaaday.

Qodobka 127aad: Madaxbannaanida Garsoorka

- (2) Garsoorku waxa uu u hoggaansamayaa Shareecada Islaamka, Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka u yaalla oo keliya, umana hoggaansami karo awaamiir ama hagitaan qof ama hay'ad kale midna, waxayna u fulinayaan hawlhooda si dhexdhexaad ah, cabsi iyo eex la'aan ah oo aan cid gaar ah loogu daneynayn.
- (3) Qofna ama hay'adna ma farogelin karto garsoorka iyo saraakiisha garsoorka marka ay gudanayaan xilkooda.
- (4) Garsoorku wuxuu u madaxbannaanyahay maamulkiisa iyo maaliyaddiisa.
- (5) Go'annadda garsoorku waxa ay qabanayaan dhammaan dhinacyada ay khuseeyaan, ha noqoto hay'ad dawladeed ama shakhsiyaadba.
- 8) Go'aannadda garsoorka waxa lagu duri karaa oo keliya si waafaqsan habraacyada xeerku jideeyey.
- 9) Garsooraha xilka lagama qaadi karo, lama beddeli karo, howlgabna lagama dhigi karo marka laga reebo xaaladaha Dastuurka iyo Xeerka Nidaamka Garsoorku tilmaameen.

Qodobka 128aad: Habka Dacwad Qaadista Maxkamadaha

- (1) Maxkamadaha waxaa u dacwoon kara qof kasta ayada oo aan loo eegin xaaladda dhaqaalahiisa, jirkiisa, qofnimadiisa, lab iyo dhedig kuu yahay, diintiisa, maqaamkiisa ama duruufihiisa gaarka ah ee kale.
- (4) Go'aanka maxkamadda waa in la soo saaraa oo aan la daahin haddii aysan jirin sababo maangal ah.

(6) Go'aanka maxkamadda waa in la oggeysiiyaa dhinacyada, la shaaciyaa isla markaana la keydiyaa.

(7) Go'aan kastoo maxkamadeed waa in uu tilmaamaa inay jirto fursad racfaan qaadasho, marka laga reebo xaaladaha xeerku si kale u sheegay.

Madaxa Labaad: Maxkamadaha Jamhuuriyadda Federaalka

Qodobka 129aad: Qaabdhismeedka Maxkamadaha Dalka

(2) Garsoorka Ciidammada waxaa lagu nidaaminayaa xeer gaar ah oo uu soo saarayo Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya oo lagu qeexaya qaabdhismeedkiisa iyo ikhtisaaskiisa.

(3) Lama dhisi karo hay'ado garsoor ama maxkamado gaar ah haddii uusan dhisin dastuurkan ama xeer kaddib soojeedinta Golaha Sare ee Garsoorka baahi jirta darteed.

Qodobka 130aad: Maxkamadda Sare ee Federaalka

- (1) Maxkamadda Sare ee Federaalka waa maxkamadda ugu saraysa dalka, awooddeeduna waxa ay ku fidsantahay dhammaan geyiga Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- (2) Xarunta Maxkamadda Sare ee Federaalku waa magaalomadaxda dalka, waxayse fadhiyadeeda ku qabsan kartaa meel kasta oo dalka ka mid ah, marka Guddoomiyaha Maxkamadda Sare u arko in danta caddaaladdu sidaas ku jirto.
- (3) Maxkamadda Sare ee Federaalku waxa ay xaqiijisaa dhawrista ku dhaqanka xeerarka, hubisaana dhaqangalka iyo dabaqidda xeerarka dalka si middaysan.
- (4) Maxkamaddu si ay u xaqiijiso hirgelinta farqadda 3aad qodobkan, waxa ay soo saaraysaa hageyaal, habraacyo, tafsiir sharci iyo awaamiir ay arrintan ku taabbogelinayso, sidoo kale waxay soo saaraysaa habraacyo ay ku jaangooynayso qiimaha dacwadaha madaniga.
- (5) Go'aannada Maxkamadda Sare waa kamadambays, waana in ay u hoggaansamaan dhammaan dhinacyada ay khuseeyaan.
- (6) Maxkamadda Sare ee Federaalka waxa ay ka koobantahay Guddoomiyaha Maxkamadda iyo toban garsoore.
- (7) Sare ee Federaalka waxa ay leedahay awoodahan asalka ah:
 - a. Ka garnaqidda iyo ka go'aangarista cabashooyinka la xiriira dacwadaha maamul ee lidka ku ah hay'adaha federaalka;
 - b. Ka garnaqidda iyo ka go'aangarista dacwadaha la xiriira muranka ikhtisaaska maxkamadaha kala duwan ee dalka;

- c. Ka garnaqidda iyo ka go'aangarista dacwadaha la xiriira magacaabidda jagooyinka dawladda ee heer Federaal;
- d. Ka garnaqidda iyo ka go'aangarista dacwadaha la xiriira muranka doorashooyinka;
- e. Dhaarinta madaxda heer federaal;
- f. Siinta talo sharci Dawladda Federaalka marka la waydiiyo;
- g. Soo saaridda amarro ku socda hay'daha dawladda ee ku saabsan gudashada howl qaran oo uu xeerku ku waajibiyay ama ka joogsashada fulinta arrin aan xeerku awood u siin;
- h. Dhagaysiga iyo ka go'aangarista cabashooyinka u baahan ku noqoshada ama ka noqoshada go'aaneed ee laga keeno go'aan ayada ka soo baxay;
- i. Go'aan ka gaaridda cabashooyinka la xariira xuriyad ka qaadidda sharci darrada ah ee loo soo gudbiyo ayna ikhtisaaska u leedahay; iyo
- j. Awoodaha kale ee ku xusan Dastuurka Federaalka Soomaaliya iyo xeerarka kale ee dalka.

(8) Maxkamadda Sare ee Federaalka waxay kale oo leedahay ikhtisaaska racfaan ee soo socda:

- a. Ka garnaqidda iyo ka go'aangarista cabashooyinka laga soo qaato xukunnada iyo go'aannada Maxkamadaha Kore ee Dawlad Goboleedyada iyo Caasimadda ee la xiriira dacwadaha Federaaliga ah;
- b. Ka garnaqidda iyo ka go'aangarista cabashooyinka laga soo qaato xukunnada iyo go'aannada Maxkamadaha Kore ee dawlad goboleedyada iyo Caasimadda ee la xiriira dacwadaha ganacsi ee dabeecad caalami leh iyo kuwa qiimahoodu aadka u sarreeyo;
- c. Ka go'aangarista racfaanada laga soo qaato xukunnada dilka ah ee Maxkamadaha Kore ee Dawlad Goboleedyada iyo Caasimadda; iyo
- d. Arrimaha kale ee ku xusan xeerarka.

Qodobka 131aad: Maxkamadda Dastuurka

(1) Dastuurkani wuxuu dhisayaa Maxkamadda Dastuurka oo xarunteedu tahay magaalamadaxda dalka kana kooban Guddoomiye iyo afar (4) garsoore.

(2)

e) Go'aan ka gaaridda dacwadaha la xiriira Dastuurka ee looga soo gudbiyey maxkamadaha kale;

f) Burinta xeerarka iyo go'aannada maamul ee aan waafaqsanayn shareecada Islaamka iyo Dastuurka;

g) Hubinta ansaxnimada hannaanka wax-kabeddelka Dastuurka, aftida dadweynaha iyo ku dhawaaqidda natiijada aftida; iyo

Qodobka 132aad: Maxkamad Kore

- (1) Dawlad Goboleed kasta wuxuu yeelanayaa Maxkamad Kore oo xaruntiisu tahay caasimadda Dawlad Goboleedka, waana hay'adda garsoorka ugu sarraysa ee ka shaqeysa soohdimaha dawlad goboleedkaas. Awooddeedu waxay ku fidsantahay dhammaan deegaannada hoos yimaada Dawlad Goboleedka.
- (2) (2) Maxkamadda Kore ee Dawlad Goboleedku waxay ikhtisaas u leedahay:
 - a. a) Ka garnaqidda iyo ka go'aangarista cabashooyinka la xiriirta dacwadaha maamul ee dhanka ka ah hay'adaha Dawlad Goboleedka;
 - b. b) Dhegaysiga dacwadaha la xiiriira muranka awoodaha maxkamadaha kala duwan ee Dawlad Goboleedka ee aan hoos tagayn ikhtisaaska federaalka;
 - c. c) Ka garnaqidda iyo ka go'aangarista racfaannada laga soo qaato xukunnada iyo go'aannada maxkamadaha derajada 1aad ee Dawlad Goboleedka ee khusaysa dacwadaha federaaliga ah.
 - d. d) Ka garnaqidda iyo ka go'aangarista racfaannada aan federaaliga ahayn ee laga soo qaato xukunnada iyo go'aannada maxkamadaha derajada 2aad ee Dawlad Goboleedka;
 - e. e) Go'aan ka gaaridda murannada xilalka iyo magacaabista ee xafiisyada dawladda ee heerdowlad goboleed ee ku siman soodimaha Dawlad Goboleed kasta; iyo
 - f. f) Fulinta awood kasta oo uu siiyo Dastuurka ama xeerarka Dawlad Goboleedka, haddii aanay awoodahaasi ka hor imaanayn Dastuurka Federaalka iyo xeerarka federaalka.
- (3) Caasimaddu waxay yeelanaysaa Maxkamad Kore, Maxkamad Racfaan iyo Maxkamadaha darajada 1aad.

Qodobka 133aad: Maxkamadda Racfaanka ee Dawlad Goboleedka

Maxkamadda Racfaanka ee Dawlad Goboleedka waxa ay ka garnaqdaa, go'aanna ka gaartaa dhammaan racfaannada aan federaaliga ahayn ee laga soo qaato Maxkamadda Derajada 1aad ee Dawlad Goboleedka.

Qodobka 134aad: Maxkamadaha Darajada Koowaad

Maxkamadaha Darajada Koowaad waxay leeyihiin ikhtisaas federaali ah iyo mid heer Dawlad Goboleed ah, waxayna ka garnaqaan, go'aanna ka gaaraan dhammaan noocyada dacwadaha labada heer ee aan Dastuurkan ama xeerar kale si kale u tilmaamin.

Qodobka 135aad: Habraaca Magacaabista Garsooreyaasha iyo Kaaliyeyaasha

- (1) Guddoomiyaha Maxkamadda Sare iyo Guddoomiyaha Maxkamadda Dastuurka waxaa lagu soo xulanayaa habka soo socda:

a) Golaha Sare ee Garsoorka wuxuu soojeedinayaa qof hufnaan iyo dhaqan suuban leh, haystana ugu yaraan shahaado heerka labaad ee qaanuunka, leh waaya-aragnimo aan toban (10) sanno ka yarayn oo ah shaqo garsoore, xeer-ilaaliye, qareen ama bare sare ee sharci;

b) Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya ayaa mid kasta ku ansixinayaa ama ku diidayaa qofka la soo magacaabay cod hal dheeri ah, kaddib soojeedinta Golaha Sare ee Garoorka;

c) Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ayaa digreeto ku meelmarinaya Guddoomiyaha Maxkamadda Sare iyo Guddoomiyaha Maxkamadda Dastuurka, kaddib ansixinta Baarlamaanka Federaalka; waxaana lagu soo saarayaa faafinta Rasmiga ee Jamhuuriyadda.

(2) Kaddib soojeedinta Golaha Sare ee Garsoorka, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya wuxuu u magacaabayaa garsooreyaasha kale ee Maxkamadda Sare iyo Maxkamadda Dastuurka, qof hufnaan iyo dhaqan suuban leh, haystana ugu yaraan shahaadada koowaad ee qaanuunka, leh waaya-aragnimo aan todobba (7) sanno ka yarayn oo ah shaqo garsoore, xeer-ilaaliye, qareen ama bare sare ee sharci.

(3) Guddoomiyeyaasha Maxkamadaha Kore waxaa magacaabaya Hoggaamiyaha Dawlad Goboleedka, kaddib marka Golaha Sare Garsoorku soojeediyo, Golaha Wakiillada Dawlad Goboleedkuna ansixiyo.

(4) Dhammaan Garsooreyaasha kale iyo kaaliyayaasha waxaa magacaabayaa Golaha Sare ee Garsoorka, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuriyadda.

Qodobka 136aad: Dhaarta Garsoorka

(1) Guddoomiyaha Maxkamadda Sare iyo Guddoomiyaha Maxkamadda Dastuurka waxaa lagu hor dhaarinayaa Madaxweynaha Jamhuuriyadda, iyadoo ay goobjoog yihiin Guddoomiyeyaasha Golaha Shacabka iyo Aqalka Sare ee Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya

(2) Garsooreyaasha Maxkamadda Sare, Garsooreyaasha Maxkamadda Dastuurka iyo dhammaan Garsooreyaasha kale waxa lagu hor dhaarinayaa Guddoomiyaha Golaha Sare ee Garsoorka.

(3) Guddoomiyaha iyo garsooreyaasha Maxkamadda Kore ee Dawlad Goboleedka waxa lagu hor dhaarinaya Hoggaamiyaha Dawlad goboleedka iyadoo uu goobjoog yahay Guddoomiyaha Golaha Wakiillada.

(4)) Guddoomiyeyaasha iyo garsooreyaasha ku xusan farqadaha 1aad, 2aad iyo 3aad ee qodobkan, inta aanay shaqada billaabin, waxa ay marayaan dhaartan:

Aniga oo ah _____, waxaan ku dhaaranayaa magaca Ilaahay inaan si daacad ah u guto waajibaadkayga; dhawrana Shareecada Islaamka, Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka u yaalla; inaan u fuliyo xilkayga si madax-bannaan

oo dhexdhexaad ah; go'aannadaydana ku gaaro si aan lahayn cabsi, eex, siyaaasad, qof-jeclaysi ama saamayn kale; iyo inaan ku shaqeeyo danaha caddaaladda iyo sarraynta sharciga oo keliya, ilaaliyana sharafta, hufnaanta iyo madaxbannaanida garsoorka dalka.

Qodobka 137aad: Muddada Xil Haynta iyo Da'da Hawlgabka

- (1) Saraakiisaha Garsoorku waxa ay hawlgab iskood ah gali karaan xilliga ay gaaraan da'da 65 jirka, waxaana waajib ku ah in ay hawlgab noqdaan marka ay gaaraan da'da 70 jirka.
- (2) Guddoomiyaha Maxkamadda Sare, Garsooreyaasha Maxkamadda Sare Federaalka iyo Guddoomiyeyaasha Maxkamadaha Kore ee Dawlad Goboleedka iyo Caasimadda waxa ay hawlgabka galayaan marka ay gaaraan da'da 75 jirka, haddii aanay si iskood ah uga fariisan xilka si waafaqsan faqradda 1aad ee qodobkan.
- (3) Muddada xil haynta Guddoomiyaha iyo Garsooreyaasha Maxkamadda Dastuurku waa toddoba (7) sano oo hal mar la cusboonaysiin karo.

Qodobka 138aad: Xilwaayidda Garsooraha

- (1) Garsooruhu waxa uu xilkiisa ku waayi karaa sababaha soo socda oo keliya:
 - a) Geeri;
 - b) Gaarista da'da hawlgabka ee waajibka ah;
 - c) Xil gudusho la'aan joogta ah sababo la xiriira mid jireed ama maskaxeed oo uu caddeeyay dhakhtar takhasus u leh oo la aqoonsanyahay;
 - d) Aqbalidda xil kale oo dawladeed;
 - e) Istiqaalo qoraal ah uu u gudbiyo Golaha Sare ee Garsoorka;
 - f) Fal anshaxmarin uu go'aamiyo Golaha Sare ee Garsoorka si waafaqsan Dastuurka iyo Xeererka Jamhuuriyadda; ama
 - g) Arrin kasta oo kale oo ku xusan Dastuurka ama xeerarka kale ee Jamhuuriyadda.
- (2) Xil ka qaadista Garsooruhu waxa ay ka billaabmi kartaa Golaha Sare ee Garsoorka ama cabasho qof kale u soo gudbiyey Golaha.
- (3) Cabashada ka dhanka ah garsooraha oo loo gudbinayo Golaha Sare ee Garsoorka, waa in qaab qoraal ah lagu soo gudbiyaa, laguna caddeeyaa saldhigga xeer iyo xaqiiqda cabashada.
- (4) Qiimeyn kaddib, haddii Golaha Sare Garsoorku ku qanco in asbaabta cabashadu keeni karto xil ka qaadis, waxaa la raacayaa habraaca soo socda:

a) Haddii cabashadu khuseyso Guddoomiyaha Maxkamadda Sare ama Guddoomiyaha Maxkamadda Dastuurka waa in:

i. Goluhu ku oggolaadaa kuna ansixiyaa cabashada aqlabiyad saddex meelood labo (2/3) tirada Golaha;

ii. Goluhuna u gudbiyaa cabashada iyo go'aankooda Guddoomiyaha Golaha Shacabka iyo Guddoomiyaha Golaha Aqalka Sare muddo 15 maalmood gudahood ah;

iii. Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya wuxuu xilka uga qaadi karaa Guddoomiyaha Maxkamadda Sare iyo Guddoomiyaha Maxkamadda Dastuurka codayn qarsoodi ah oo aqlabiyad boqolkii konton iyo hal dheeri ah (50%+1) ee tirada guud ee gole walba.

b) Haddii cabashadu la xiriirta garsoore aan ahayn guddoomiyeyaasha lagu sheegay xarafka(a), faqradda 4aad ee qodobkan, Golaha Sare ee Garsoorka wuxuu qaadayaa tallaabooyinkan:

i. Shaqada ka joojinayaa garsooraha; iyo

ii. Magacaabayaa guddi ka kooban afar (4) Garsoore oo derajada Maxkamad Racfaan ugu hoosayso, hal qareen oo leh khibrad aan 10 sanno ka yarayn iyo labo xubnood oo aqoon durugsan u leh arrimaha maamulka, bulshada dhexdeedana sumcad fiican ku leh.

(5) Garsooraha shaqada laga joojiyey wuxuu helayaa xuquuqda uu xaqa u lahaa ilaa inta go'aan kama damabys ah laga gaarayo.

(6) Guddigu waa in uu sida ugu dhakhso badan uguna macquulsan go'aan uga gaaraa, iyadoo raacayaa habraac ay dejisteen iyo xeerarka arrinkan khuseeya.

(7) Goluhu wuxuu ku go'aan qaadanayaa talada guddiga isla markaana fulinayaa.

(8) Garsooraha go'aanka guddigu saameeyey wuxuu muddo 15 maalmood gudahood ah cabasho u qaadan karaa Maxkamadda Sare ee Dalka.

(9) Haddii garsooraha aanu racfaan qaadan, go'aanka Guddigu wuxuu dhaqan galayaa marka muddada racfaanka dhammaato. Haddii uu racfaan qaato, go'aanka ugu dambeeya wuxuu ku xiranyahay xukunka Maxkamadda Sare.

Madaxa Seddexaad: Xeer-ilaalinta Guud

Qodobka 139aad: Dhismaha Xafiiska Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka

(1) Waxaa la dhisayaa xafiiska Xeer-ilaalinta Guud ee Qaranka.

(2) Xafiiska Xeer-ilaalinta Guud ee Qaranku wuxuu ka koobanyahay:

- a. Xeer-ilaaliyaha Guud oo ah mas'uulka ugu sarreeya xafiiska, iyo Kuxigeennada Xeerilaaliyaha Guud ee Qaranka; iyo
 - b. Xeer-ilaaliyaha Dawlad Goboleedka iyo Kuxigeennada Xeer-ilaaliyaha Dawlad Goboleedka.
- (3) Xarunta Xafiiska Xeer-ilaalinta Guud waa Caasimadda Jamhuuriyada Federaalka Soomaaliya, wuxuuna xarumo shaqo ku yeelan karaa meeshii uu u arko Xeerilaaliyaha Guud ee Qaranka in ay u muhiim u tahay fulinta hawlaha xafiiska.

Qodobka 140aad: Magacaabista iyo Xil Ka Qaadsita Xubnaha Xafiiska Xeer-ilaalinta

- (1) Habraaca magacaabista Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka, xilwaayiddiisa iyo dhaartaba waa mid la mid ah habraaca Guddoomiyaha Maxkamadda Sare ee Federaalka iyo Guddoomiyaha Maxkamadda Dastuurka, marka laga reebo aqlabiyadda xilkaqaadista Baarlamaanka oo noqonaysaa boqolkii konton iyo hal dheeri ah (50%+1) ee tirada guud ee gole walba.
- (2) Kuxigeennada Xeer-ilaaliyaha Guud waxaa loo marayaa magacaabistooda, xilkaqaadistooda iyo dhaartaba habraac la mid ah kan garsooreyaasha sare ee Maxkamadda Dastuurka iyo Maxkamadda Sare ee Federaalka.
- (3) Xeer-ilaaliyayaasha Dawlad Goboleedyada iyo Kuxigeennadooda waxaa loo marayaa magacaabistooda, dhaartooda iyo xilkaqaadistoodaba habraac la mid ah garsooreyaasha Maxkamadda Kore ee Dawlad Goboleedka.

Qodobka 141aad: Madaxbannaanida Xafiiska Xeer-ilaalinta

- (1) Xafiiska Xeer-ilaalinta Guud ee Qaranka oo qayb ka mid ah Garsoorka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, wuxuu u madaxbannaanyahay hawlaha maamul iyo maaliyadeed ee xafiiska.
- (2) Xeer-ilaaliyuhu wuxuu u hoggaansamayaa oo keliya Shareecada Islaamka, Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka marka uu gudanayo waajibaddkiisa, lamana farogelin karo xafiiska xeer-ilaalinta iyo saraakiishiisa marka ay gudanayaan xilkooda.

Qodobka 142aad: Xilka iyo Awoodaha Xafiiska Xeer ilaalinta Guud ee Qaranka

- (1) Xafiiska Xeer Ilaalinta Guud waxaa xil ka saaranyahay ilaalinta caddaaladda, ku dhaqanka xeerarka, difaacidda danaha shacabka iyo dawladda.
- (2) (2) Awoodaha xafiiska Xeer Ilaalinta Guud waxaa ka mid ah:
 - a. Ladagaallanka iyo ka hortagga dembiyada federaalka,
 - b. Inuu dhaqaajiyo isla markaana oogo dacwadaha ciqaabta ah;
 - c. Hoggaaminta baarista dambiyada federaaliga;
 - d. Inuu unko ama billaabo tallaabooyinka horgaynta eedaysanayaasha maxkamadaha hortooda;

- e. Inuu qaato racfaannada dacwadaha laga xukumo markay ay ku jirto danta caddaaladda;
 - f. Inuu Maxkamadaha ku matalaa dadka taagta daran iyo carruurta agoonta ah;
 - g. Inuu ku kormeero hay'adaha baarista iyo saraakiisha Booliska shaqadooda la xiriirta baarista;
 - h. Inuu hago ama uu la wareego tallaabooyinka baariseed si waafaqsan danta guud;
 - i. i) Inuu hago iskuna xiro xafiisyada xeer-ilaalinta ee heerarka kala duwan ee dawladda; iyo
 - j. Inuu guto waajibaad kasta iyo hawl kasta oo ay farayaan Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka.
- (3) Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka waxay mas'uuliyad gaar ah ka saarantahay:
- a. Agoonta iyo dadka aan isdifaaci karin sharciga hortiiisa;
 - b. Hubinta in eedda lagu gudbiyo muddada xeerku tilmaamay; iyo
 - c. kormeeridda xabsiyada iyo goobaha sharcigu oggolyahay ee dadka lagu xiro ama lagu hayo.
- (4) Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka waxa uu soo saari karaa habraacyo iyo hagayaal lagu fududeenayo shaqada xafiiska.

Qodobka 143aad: Awoodaha Xafiiska Xeer-ilaalinta Dawlad Goboleedka

- (1) Xafiiska Xeer-ilaalinta Dawlad Goboleedka waxa uu awood u leeyahay dacwad-oogista dhammaan dacwadaha ka dhasha xeerarka Dawlad Goboleedka oo keliya, waxaana awoodihiisa ka mid ah:
- a. Inuu oogo dacwadaha ciqaabta ah ee heer dawlad goboleed;
 - b. Inuu billaabo tallaabooyinka horgaynta eedayanayaasha maxkamadaha hortooda;
 - c. Inuu qaato racfaannada dacwadaha laga xukumo markay ay ku jirto danta caddaaladda;
 - d. Inuu maxkamadaha ku matalaa dadka taagta daran iyo carruurta agoonta ah;
 - e. Inuu ku kormeeraa hay'adaha baarista Dawlad Goboleedka iyo saraakiisha Booliska shaqadooda la xiriirta dambiyada Dawlad Goboleedka;
 - f. Inuu hago ama uu la wareego tallaabooyinka baariseed ee la xiriira xeerarka Dawlad Goboleedka si waafaqsan danta guud; iyo
 - g. Inuu guto waajibaad kasta iyo hawl kasta oo ay farayaan Dastuurka iyo xeerarka Jamhuuriyada Federaalka ama Dastuurka iyo xeerarka dawlad goboleedka.
- (2) Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranku wuxuu u idman karaa xeer-ilaaliyaha Dawlad Goboleedka ama mid ka mid ah kuxigeennada Xeer-ilaaliyaha Dawlad Goboleedka oogista dacwadaha ciqaabta ee federaalka.

Madaxa Afaraad: Maamulka Garoorka

Qodobka 144aad: Dhisidda Golaha Sare ee Garsoorka

- (1) Waxaa la dhisayaa Golaha Sare ee Garsoorka kaas oo xaqiijinaya madaxbannaanida garsoorka.
- (2) Golaha Sare ee Garsoorka waa in uu ahaadaa mid maamul iyo maaliyad ahaan madaxbannaan.

Qodobka 145aad: Xubnaha Golaha Sare ee Garsoorka

- (1) Golaha Sare ee Garsoorka wuxuu ka koobanyahay xubnaha soo socda:
 - a. (a) Guddomiyaha Maxkamadda Sare;
 - b. (b) Guddomiyaha Maxkamadda Dastuurka;
 - c. (c) Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka;
 - d. (d) Guddoomiyeyaasha Maxkamadaha Kore ee Dawlad Goboleedyada iyo Maamulka Caasimadda; iyo
 - e. (e) Guddoomiyaha Guddiga Xuquuqul Insaanka;
 - f. (f) Laba (2) Qareen Sare oo ka imaanaya Ururka Qareennada Soomaaliyeed, xilkana haynaya muddo shan (5) sano ah; oo ay soojeedinayso wasaaradda ay khuseyso, Golaha Wasiiraduna uu ansixiyo; iyo
 - g. (g) Laba (2) xubnood oo ku xeel-dheer xeerarka oo haysta shahaado jaamacadeed oo qaanuunka ah, leh khibrad muddo aan ka yarayn toban (10) sano, xilkana haynaya muddo shan (5) sano ah, oo ay soojeedinayso wasaaradda ay khuseyso, Golaha Wasiiraduna ansixiyo.
- (2) Xubnaha ku xusan xarfaha (f iyo g) ee faqradda 1aad ee qodobkan waxaa magacaabistooda meelmarinaya Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, kadib ansixinta labada Gole ee Baarlamaanka.
- (3) Guddoomiyaha Maxkamadda Sare ee Federaalka ayaa ah Guddoomiyaha Golaha Sare ee Garsoorka, Guddoomiyaha Maxkamadda Dastuurka ayaa ah kuxigeenka Guddoomiyaha Golaha Sare ee Garsoorka, haddii ku xigeenku maqanyahay, waxaa kuxigeen noqonaya Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka.
- (4) Si waafaqsan Dastuurka Federaalka iyo Xeerarka, Golaha Sare Garsoorka wuxuu samaysanayaa xeer hoosaad.

Qodobka 146aad: Shuruudaha iyo Awoodaha Guddoomiyaha Golaha Sare ee Garsoorka

- (1) Guddoomiyaha Golaha Sare ee Garsoorka ahna Guddoomiyaha Maxkamadda Sare waa in uu buuxiyaa shuruudaha soo socda, waana in:
 - a. a) Uu yahay muwaaddin Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya oo Muslim ah;
 - b. Labadiisa waalid ay yihiin muwaaddiniin Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
 - c. Da'adiisu aanay ka yarayn afartan sano (40);
 - d. Uusan qabin xaas ajnabi ah;

- e. Aqoontiisa ay gaarsiisantahay shahaado qaanuun ee heerka labaad jaamacadda iyo waaya-aragnimo hoggaamineed oo aan ka yarayn 15 sano;
- f. Lagu yaqaannaa dhaqan suubban bulshada dhexdeeda;
- g. Dhimirkisu dhanyahay, horayna aan dhakhtar la aqoonsanyahay si rasmi ah ugu caddayn xanuun dhimirka ah; iyo
- h. Aanu gelin faldambiyeed culus oo ay maxkamad madaxbannaan ugu xukuntay si kamadambays ah.

(2) Guddoomiyaha Golaha Sare Garsoorka waa mas'uulka ugu sarreeya garsoorka Jamhuuriyadda Federaalka, waxaanu awood maamul iyo kor-jooqteyn ku leeyahay dhammaan maxkamadaha iyo Xeer Ilaalinta dalka, wuxuuna soo saari karaa awaamiir iyo xeer- nidaamiyayaalka muhiim u ah maamulka iyo habsami u socodka caddaaladda.

Qodobka 147aad: Waajibaadka Golaha Sare ee Garsoorka

Golaha Sare ee Garsoorka wuxuu fulinayaa howlaha soo socda:

- a) Ilaalinta madaxbannaanida, dhex-dhexaadnimada, hufnaanta iyo horumarinta garsoorka;
- b) Soojeedinta magacaabista, xilkaqaadista, baddelidda, dallacsiinta, go'aan ka gaarista anshax marinta, xuquuqda, howlgabnimada xubnaha iyo hawlwadeennada garsoorka, sidoo kale, horumarinta tababbarka iyo kobcinta aqoonta iyo xirfadda xubnaha iyo hawlwadeennada garsoorka;
- c) Tixgelinta cabashooyinka dadweynaha ayada oo la qaadayo tallaabooyinka ku habboon, si kor loogu qaado kalsoonida ay ku qabaan garsoorka;
- d) Nidaaminta habsami-u-socodka howlaha garsoorka, hagaajinta xaaladaha shaqada iyo daryeelka howlwadeennada garsoorka;
- e) Maareynta maamulka iyo maaliyadda garsoorka;
- f) Casriyaynta hab-maamulka hay'adaha garsoorka;
- g) La xisaabtanka, qiimeynta iyo korjooqteynta xilgudashada hay'adaha garsoorka ee dhammaan heerarka dawladda; iyo
- h) Waajibaadka kale ee ku xusan Dastuurka, Xeerarka kale ee Jamhuuriyadda iyo xeer hoosaadka Golaha Sare ee Garsoorka.

Qodobka 148aad: Sanduuqa Garsoorka

(1) Si loo xaqiijiyo madaxbannaanida hay'adaha garsoorka, Dastuurkan waxa uu aasaasayaa Sanduuqa Garsoorka oo hoosyimaada nidaamka Qasnadda Midaysan ee Dawladda.

- (2) Sannad maaliyadeed kasta, Xoghayaha Guud ee Garsoorka ayaa diyaarinaya miisaaniyadda Garsoorka taas oo kamid ah hannaanka guud ee nidaamka dejinta miisaaniyadda qaranka.
- (3) Sanduuqa waxa loo isticmaalayaa kharashaadka maamul ee garsoorka iyo arrimaha kale ee muhiimka u ah xilgudashada garsoorka, kaddib marka lagu shubo qoondada miisaaniyadda.
- (4) Xeerka Nidaamka Garsoorka ayaa lagu faahfaahinayaa maamulka Sanduuqa Garsoorka.

Qodobka 149aad: Fadhiyada Golaha Sare ee Garsoorka

- (1) Xubnaha Golaha sare ee Garsoorka waa in ugu yaraan saddexdii biloodba halmar shiraan.
- (2) Golaha waxaa iskugu yeeri kara oo keliya Guddoomiyaha Golaha, haddii u maqanyahayna waxaa iskugu yeeri kara Guddoomiye kuxigeenka.
- (3) Guntanka fadhiyada Golaha waxa uu ku qabsoomayaa ugu yaraan aqlabiyad boqolkiiba konton iyo hal dheeri xubnaha Golaha.
- (4) Shirka Golaha wuxuu ku qabsoomi karaa xarunta guud ee Golaha, waxa uu sidoo kale ka dhici karaa hadba meeshii uu Guddoomiyaha Goluhu u arko munaasab.
- (5) Haddii si kale cutubkan iyo xeerarka dalku u qeexin, go'aannada Golaha waxaa lagu gaarayaa cod dheeri, haddii ay codadku barbardhac noqdaan, codka Guddoomiyaha ayaa kala saaraya.

CUTUBKA TOBNAAD:

XAFIISYADA IYO GUDDIYADA MADAXABANNAAN

Qodobka 152aad: Guddiga Madaxbannaan ee Ladagaallanka Musuqmaasuqa

(7) Shuruudaha xubinnimada, magacaabidda, muddada xilhaynta iyo xilkaaqaadista xubnaha Guddiga Madaxabannaan ee Musuqmaasuqa waxaa loo marayaa habraaca la mid ah midka Guddiga Madaxabannaan ee Doorashooyinka Qaranka iyo Soohdimaha ee ku xusan Qodobbada 58aad, 59aad iyo 60aad ee Dastuurka.

Qodobka 154aad: Xafiiska Garyaqaanka Guud

Dastuurkan wuxuu dhisayaa Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda, waxaana xeer gaar ah ku soo saarayo Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya oo qeexaya qaab dhismeedka Garyaqaanka Guud, habraaca magacaabista iyo xilkaaqaadistiisa, xilkiisa iyo muddo xileedkiisa.

Qodobka 155aad: Hay'adda Culumada Soomaaliyeed

Dastuurkan wuxuu dhisayaa Hay'adda Culumada Soomaaliyeed oo ka kooban 9 xubnood oo uu magacaabay Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, Xeer uu soo saaro Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya ayaa lagu faahfaahinayaa xilalka hay'addan iyo mudadda xilayahaynteeda.

**CUTUBKA KOW IYO TOBNAAD:
SHAQAALAHA RAYIDKA AH EE DAWLADDA**

Qodobka 156aad: Qiyamka iyo Mabaadi'da Hagaysa Shaqaalaha Rayidka

- 2) Xilka dawladeed waa mas'uuliyad dadweyne, waxaana waajib ku ah Shaqaalaha Rayidka ah in ay xilalkooda u gutaan si waddaninnimo leh, daacadnimo iyo ixtiraam buuxana u hayaan Dastuurka iyo xeerarka dalka.
- 3) Shaqaalaha Rayidka ah waa in ay metelaan dhammaan bulshada Soomaaliyeed, iyada oo si gaar ah loo tixgelinayo dadka naafada ah.
- 4) Maamulka guud ee dawladda waa inuu noqdaa mid ku jihaysan horumarin, bulsho u adeegid, kuna dhisan caddaalad iyo sinnaanta adeeg bixinta.
- 5) Shaqaalaha Rayidka ah waa in ay ka fogaadaan fal kasta oo musuqmaasuq iyo adeegsiga awoodda xilkiisa si baalmarsan xeerka iyo anshaxa.

Qodobka 157aad: Baaxadda iyo Qaabdhismeedka Shaqaalaha Rayidka ah ee Dawladda

- (1) Shaqaalaha Rayidka ah waxa ka mid noqonaya dhammaan shaqaalaha joogtada ah ee ku hawlan maamulka guud iyo bixinta adeegyada, waxayna ka koobanyihiin:
 - a. Shaqaalaha Rayidka ah ee Dawladda Federaalka; iyo
 - b. Shaqaalaha Rayidka ah ee Dawlad Goboleedyada.
- (2) Shaqaalaha Rayidka ah waxay ku shaqeynayaan hannaan midaysan oo xeer iyo anshaxba leh.
- (3) Waxaa la dhisayaa Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee heer Dawlad Goboleed oo maamulaya arrimaha shaqaalaha rayidka ee heer Dawlad Goboleed, isagoo raacaya xeerarka loo dejiyey.

Qodobka 158aad: Dhismaha Guddiga Shaqaalaha Rayidka ee Federaalka

- (1) Waxaa la dhisayaa Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Federaalka oo madaxbannaan una xilsaaran maamulka iyo maaraynta shaqaalaha rayidka ah.
- (2) Guddigu wuxuu sannad kasta u soo gudbinayaa warbixin ku saabsan hawlihiisa iyo waxqabadkiisa Baarlamaanka Federaalka.
- (3) Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Federaalka wuxuu ka kooban yahay shan iyo toban (15) xubnood, oo uu soojeediyo Golaha Wasiirrada, Baarlamaanka Federaalkuna uu ansixiyo, Madaxweynaha Jamhuuriyadda uu ku meelmariyo Xeer Madaxweyne.
- (4) Guddoomiyaha iyo Guddoomiye Ku-xigeenka Guddiga waxaa iska dhex-dooranaya xubnaha guddiga.
- (5) Xeer uu soo saara Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya ayaa faahfaahinaya shuruudaha xubnaha Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Federaalka iyo habka xilka ay ku waayi karaan.
- (6) Xubnaha Guddiga waxa ay xilka haynayaan muddo shan sano ah oo la cusboonaysiin karo.

Qodobka 159aad: Waajibaadka Guddiga Shaqaalaha Rayidka ee Federaalka

Waajibaadka Guddiga waxaa kamid ah:

- i. Sugidda hannaanka qorista, dallacsiinta, anshaxmarinta iyo ilaalinta akhlaaqda shaqaalaha oo ku salaysan karti, tartan furan, iyo daahfurnaan;
- ii. Diyaarinta iyo dhaqangelinta xeerarka anshaxa shaqaalaha rayidka ah;
- iii. Dhiirrigelinta sinnaanta qaybaha bulshada ee hannaanka shaqa qorista;
- iv. Maamulidda iyo hirgelinta horumarka xirfadeed, tababbarka, iyo qiimeynta waxqabadka shaqaalaha;
- v. Baaridda cabashooyinka, khaladaadka anshaxeed iyo dacwadaha shaqaalaha; iyo baaritaanka arrimaha waxqabadka shaqaalaha rayidka ah;
- vi. Talo siinta dawladda ee ku aaddan dib-u-habeynta adeegga rayidka ah iyo horumarinta siyaasada la xiriira;
- vii. Xiriirka Guddiyada Heer Dawlad Goboleed iyo hay'adaha caalamiga ah; iyo
- viii. In uu fuliyo hawl kasta ee kale, oo la xiriirta arrimaha shaqaalaha rayidka ah, oo ku xusan xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 160aad: Ilaalinta Xuquuqda Shaqaalaha Dawladda ee Rayidka ah

- (1) Shaqaalaha rayidka ah wuxuu xaq u leeyahay doorashada shaqada uu xirfaddeedada leeyahay, mushaar caddaalad ah, badqabka goobta shaqada, hawlgab sharci ah iyo difaac bulsho si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka dalka.
- (2) (2) Shaqaaluhu waxa ay xaq u leeyihiin inay samaystaan ururo shaqaale si ay u helaan habab ay cabashooyin u gudbiyaan.
- (3) (3) Shaqaalaha rayidka ah laguma sameyn karo arrimaha soo socda:
 - a. (a) Is hortaag asagoo gudanaya waajibaadkiisa shaqo;
 - b. (b) Xilkaqaadid, darajo dhimis haddii aysan jirin sabab sharciyeed oo caddaalad ah, waana in loo maraa habraaca anshaxmarinta shaqaalaha rayidka ah hab waafaqsan xeerka shaqaalaha.
- (4) Shaqaalaha rayidka ah waa in laga ilaaliyo faragelin siyaasadeed ama aargoosi ka dhasha gudashada xilalkooda.
- (5) Shaqaalaha rayidka ah waa in la ilaaliyaa xogtooda shaqo iyo sirta shaqsiga ah iyadoo loo marayo xeerarka dalka.

Qodobka 161aad: Shaqo Qoridda, Magacaabidda iyo Dallacsiinta Shaqaalaha Rayidka ee Dawladda

1. Shaqaalaysiinta shaqaalaha rayidka waxa ay ku salaysan tahay karti, tartan furan, aqoon, iyo sinnaan fursadeed.
2. Dallacsiintu waa in ay ku salaysnaataa waxqabadka shaqsiyeed, anshaxa xirfadeed, waaya-aragnimada, iyo nidaamka horumarinta shaqada oo ay dejiyeen xeerarku.
3. Qorista iyo dallacsiinta waa in ay noqdaan kuwo kor u qaadaya metelaad caddaalad ah oo leh dheelitirnaan dadka Soomaaliyeed, ayadoo mudnaan la siinayo haweenka.
4. Shaqooyinka bannaan waa in loo soo bandhigaa oo loo xayeysiiyaa si furan oo dadweynaha ay ugu tartami karaan iyadoo lagu daabacayo warbaahinta iyo bogagga rasmiga ah ee dawladda.
5. Dawladda Federaalka waxay soo saaraysaa xeerarka, siyaasadaha iyo halbeegyada shaqaalaha rayidka ee Dawladda ee heer federaal iyo heer Dawlad Goboleed, kaas oo lagu salaynayo mabaadi'da iyo halbeegyada caalamiga ah ee shaqaalaha.
6. Dawlad Goboleedyadu waxay degsan karaan xeerka shaqaalaha rayidka ee dawladdooda si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 162aad: Anshaxa iyo Isla Xisaabtanka

- (1) Shaqaalaha Rayidka ah waa inay ku dhaqmaan qiyamka anshaxa oo ay ka mid yihiin dhexdhexaadnimo, ilaalinta sirta shaqada, ku dhaqanka xeerarka iyo ka fogaanshaha isdiiddo daneed, eex iyo qof jecleysi.
- (2) Shaqaalaha Rayidka ah waa inay si joogto ah u muujiyaan macluumaadka la xiriira isdiiddo daneed iyo xiriir kasta oo saamayn kara go'aammadooda.
- (3) Ku xadgudubka anshaxa waxa lagu mutaysan karaa ciqaab anshaxeed oo ku salaysan hannaan caddaalad ah, daahfurnaani, iyo xaq u lahaanshaha isdifaac.
- (4) Shaqaalaha rayidka ah ee si daacadnimo leh u soo sheega ku-xadgudubka xeerka ama anshaxa waa in si sharci ah loo ilaaliyo.

Qodobka 163aad: Tababbarka iyo Iskaashiga heerarka dawladda

- (1) Dawladda Federaalka waxa ay dhisaysaa Machadka Qaranka ee Shaqaalaha Rayidka oo bixinaya tababbar waajib ah iyo horumarinta xirfadaha shaqaalaha heer kasta.
- (2) Machadka Qaranka ee Shaqaalaha Rayidka ah waxa uu sameyn doonaa qiimeyn sanadeed lagu ogaanayo baahiyaha tababbarka iyo horumarinta xirfadaha shaqaalaha rayidka ah.
- (3) Machadku waxa uu iskaashi la yeelanayaa xarummaha tababbarka ee heer gobol iyo kuwa caalami ah.
- (4) Dawladda Federaalka iyo Dawladaha Goboleedyada waxay iska kaashanayaan ka wada faa'ideysiga hawlwadeennada heerarka kala duwan, si loo xaqiijiyo khibradda iyo waayo-aragnimadu in ay noqdaan mid laga heli karo heer kasta oo looga baahanyahay, iyada oo taasna lagu horumarinayo midnimada qaranka.

CUTUBKA LABA IYO TOBNAAD:

DAWLAD GOBOLEEDYADA

Qodobka 164aad: Dastuurka Dawlad Goboleedyada

1. Dastuurrada Dawlad Goboleedyada waa in ay noqdaan kuwo waafaqsan, oo aan ka hor imaanayn Dastuurka Federaalka.
2. Qodob kasta oo ka mid ah Dastuurka Dawlad Goboleedka, oo aan waafaqsanayn Dastuurka Federaalka wuxuu noqonayaa waxba kama jiraan.

Qodobka 165aad: Golaha Wakiillada Dawlad Goboleedyada

- (1) Dawlad Goboleed kasta wuxuu yeelanayaa Gole Wakiillo oo ku salaysan matalaadda shacabka.

- (2) Tirada xubnaha Golayaasha Wakiillada Dawlad Goboleed kasta waa in aysan ka badnaan 99, waxaana lagu xaddidayaa Dastuurka Dawlad Goboleedka, si loo hubiyo in dhammaan dadka ku nool Dawlad Goboleedka ay helaan matalaad buuxda.
- (3) Xeer kasta uu soo saaro Golaha Wakiillada Dawlad Goboleedka waa in ayna ka hor imaan Dastuurka iyo xeerarka Federaalka.

Qodobka 166aad: Golaha Fulinta Dawlad Goboleedyada

- (1) Dawlad Goboleed kasta wuxuu yeelanayaa Gole Fulineed oo ka kooban Hoggaamiye, Hoggaamiye kuxigeen iyo Xoghayeyaal.
- (2) (2) Hoggaamiyaha iyo Hoggaamiye Kuxigeenka Dawlad Goboleedka waxaa dooranaya Golaha Wakiillada, waxayna xilka haynayaan muddo shan (5) sano ah oo ka bilaabata maalinta xilka loo dhaariyo lamana dooran karo wax ka badan laba (2) muddo xileed oo isku xiga.

CUTUBKA SADDEX IYO TOBNAAD:

NIDAAMKA MAALIYADDA GUUD

Qodobka 167aad: Mabaadii'da Maaliyadda Guud

- (1) Qaybinta awoodaha maaliyadeed iyo canshuuraha waa in lagu saleeyaa nidaam maaliyadeed oo dheellitiraya heerarka kala duwan ee dawladda, si loo xaqiijiyo in adeegyada iyo dakhliga loo qaybiyo si waafaqsan baahida iyo awoodda fulinta.
- (2) (2) Mas'uuliyadda bixinta adeegyada iyo fulinta hawlaha maaliyadeed waa in lagu meeleyaa hay'adda dawladda ee ugu dhow shacabka.
- (3) Muwaaddiniinta dhammaan gobollada iyo degaannada dalka waxay xaq u leeyihiin adeegyo iyo fursado maaliyadeed oo siman, iyadoo aan loogu kala eexanayn deegaan ama xaalad dhaqaale.
- (4) Qorsheyaasha iyo siyaasadaha maaliyadeed waa in lagu saleeyaa mabda'a joogteynta xasilloonida maaliyadeed ee jiilalka mustaqbalka, si aysan u dhaxlin culeys maaliyadeed oo ka baxsan awooddooda dhaqaale.
- (5) Kala duwanaanshaha awoodaha, kheyraadka iyo mas'uuliyadaha maaliyadeed ee u dhexeeya heerarka dawladeed waa in lagu saleeyaa mabda'a federaalnimada, sinnaanta iyo hufnaanta, iyadoo la oggolaanayo in Dawlad Goboleedyadu yeeshaan awoodo iyo xayndaabyo maaliyadeed oo ku habboon xaaladdooda dhaqaale iyo bulsho, si waafaqsan Dastuurkan iyo xeerarka federaalka.

- (6) Heer kasta oo dawladeed waa inuu qaataa mas’uuliyadda maaliyadeed ee ka dhalata awoodaha Dastuurku u asteeyey.
- (7)) Heer kasta oo dawladeed wuxuu awoodihiisa maaliyadeed u adeegsanayaa si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka dalka, isagoo ilaalinaya xasilloonida dhaqaalaha iyo horumar waara.
- (8) Heer kasta oo dawladeed wuxuu mas’uul ka yahay kharashaadka hawlaha uu Dastuurka Federaalka u xilsaaray.
- (9) Haddii hawl Federaal loo wareejiyo Dawlad Goboleed, kharashka lagu fulinayo waxa bixinaya heerka dawladda ee hawsha leh, haddii aan si kale lagu heshiin.
- (10) Dhammaan hannaanka maaliyadeed ee dalka waa in uu ku dhisanyahay nidaamka Qasnadda Mideysan ee Dawladda.

Qodobka 168aad: Awoodaha Maaliyadda ee Heerarka Dawladda.

1. Dawlad Federaalka Soomaaliya waxay leedahay awoodaha maaliyadeed ee gaarka ah ee ku xusan jadwalka (2A) ee astaynta awoodaha heerarka kala duwan.
2. Dawlad Goboleedyadu waxay yeelanayaan awoodaha maaliyadeed ee u gaarka ah ee ku xusan jadwalka (2C) ee astaynta awoodaha heerarka kala duwan.
3. Dawladda Federaalka iyo Dawlad Goboleedyadu waxay leeyihiin awoodo maaliyadeed oo wadaag ah ee ku xusan jadwalka (2B) ee astaynta awoodaha heerarka kala duwan.
4. Soo rogidda, dhimista iyo cafiska canshuuraha waa in lagu saleeyaa xeer Baarlamaanka Federaalku uu soo saaro.

Qodobka 169aad: Hay’adda Dakhliga Qaranka

1. Waxaa la dhisayaa Hay’adda Dakhliga Qaranka oo ah hay’ad madaxbannaan oo heer federaal ah;
2. Hay’addu waxay mas’uul ka tahay ururinta iyo maamulka dakhliga Dawladda Federaalka, waxayna ku shaqaynaysaa mabaadi’da hoos ku xusan:
 1. (a) Sare u qaadidda dakhliga guud ee dalka iyo ballaarinta ilaha dakhli;
 2. (b) Xoojinta mideynta dakhliga qaranka;
 3. (c) Horumarinta iyo casriyeynta hannaanka dakhli uruurinta ;iyo
 4. (d) Wacyigelinta shacabka ee ku saabsan waajibaadka canshuur bixinta.

- (3) Hay'addu waa inay la shaqaysaa hay'adaha maaliyadeed ee heer federaal iyo heer Dawlad Goboleed, si loo xaqiijiyo isku xirnaanta iyo nidaamka dakhli ururinta dalka.
- (4) Dhammaan dakhliga ay ururiso ama hesho Dawladda Federaalka waa in lagu shubaa Qasnadda Mideysan ee Dawladda, marka laga reebo lacagaha loo qoondeeyo ujeeddo gaar ah si waafaqsan xeerarka dalka.
- (5) Qaabdhismeedka, awoodaha, hawlaha, habraaca shaqada ee Hay'adda Dakhliga Qaranka waxaa lagu qeexayaa xeer gaar ah ee uu soo saaro Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 170aad: Guddiga Qoondaynta iyo Wadaagga Khayraadka

- (1) Waxaa la dhisayaa Guddiga Qoondaynta iyo Wadaagga Khayraadka dabiiciga ah, oo ah hay'ad dastuuri ah oo madaxbannaan, mas'uulna ka ah dejinta qaacidada qaybinta dakhliga qaranka iyo kormeerka fulinteeda.
- (2) Guddigu wuxuu ku shaqaynayaa mabaadi'da hoos ku xusan:
 - a. Qoondayn ku saleysan qaaciddo cilmiyeed iyo sinnaanta maaliyadeed;
 - b. Baahida adeegyada dadweynaha;
 - c. Horumarinta isku dheellitiran;
 - d. Xasilloonida dhaqaalaha guud; iyo
 - e. Waajibaadyada ka dhasha go'aannada.
- (3) Talooyinka Guddiga waxa ay dhaqangal noqonayaan kadib markii uu Baarlamaanka Federaalku ansixiyo.
- (4) Qaabdhismeedka, waajibaadka, tirada xubnaha, hawlaha, xubinnimada, habraaca dejinta qaacidda qoondaynta iyo habraaca shaqada ee Guddiga waxaa lagu faahfaahin doonaa xeer gaar ah oo Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya soo saaro.

Qodobka 171aad: Amaahda iyo Daynta Dawladda

- (1) Dawladda Federaalka oo keliya ayaa awood u leh gelidda heshiisyada khuseeya amaahda caalamiga ah iyo bixinta dammaanadaha qaranka, ayadoo raacaysa mabaadi'da iyo habraacyada maaliyadeed ee ku xusan xeerarka dalka.
- (2) Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya ayaa ansixinaya xeer qeexaya siyaasadda guud iyo shuruudaha amaahda iyo daynta dawladda.

Qodobka 172aad: Odoroska Miisaaniyadda

- (1) Dawladda Federaalka waa inay sanad kasta Baarlamaanka Federaalka u soo gudbisaa miisaaniyad dhammaystiran oo qeexaysa dhammaan dakhliga iyo kharashka iyo daymaha la filayo ee sanad maaliyadeedka.
- (2) Miisaaniyadda Dawladda Federaalka waa inay ku jirtaa qayb muujinaysa saamiga la siinayo Dawlad Goboleedyada.
- (3) Miisaaniyadda Federaalka waa in la horgeeyo Baarlamaanka ugu yaraan labo (2) bilood ka hor inta aan sanad maaliyadeedku billaaban.
- (4) Dawlad Goboleed kasta waa inay sanad kasta Golaha Wakiillada Dawlad Goboleedka u soo gudbisaa miisaaniyad sanadle ah oo dhammaystiran, si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka federaalka.

Qodobka 173aad: Xisaab-xirka

1. Dawladda Federaalka iyo Dawlad Goboleedyadu waa inay warbixin xisaab-xir oo hantidhowran u gudbiyaan Baarlamaanka Federaalka iyo Golayaasha Wakiillada si sannadle ah.
2. Warbixinada maaliyadeed, kaddib ansixinta Baarlaamanka Federaalka Soomaaliya, waa in la daabacaa si loo xaqiijiyo daafurnaanta, isla xisaabtanka loona helo kalsooni bulsho ee ilaalinta dhaqaalaha qaranka.

Qodobka 174aad: Iibka Guud iyo Dheef-wadaagga

- (1) Iibka guud iyo heshiisyada dheef-wadaagga waa in lagu saleeyaa mabaadi'dan:
 - a. a) Tartan furan oo xor ah;
 - b. b) Daahfurnaan iyo hufnaan;
 - c. c) Adeegsiga kheyraadka si waafaqsan danta guud;
 - d. d) Ka hortagga musuqmaasuqa iyo ku tagrifalka awoodda;
 - e. e) Ka maran eex iyo qof jecleysi; iyo
 - f. Qiime u qalma in uu yahay.
- (2) Dawladda Federaalka iyo Dawlad Goboleedyadu waa in ay ilaaliyaan nidaam mideysan oo lagu maamulo iibka guud, iyo heshiisyada dheef-wadaagga, kaas oo lagu qeexayo xeer federaal oo gaar ah.
- (3) Heshiisyada iibka guud, dheef-wadaagga, iyo qandaraasyada waaweyn ee dawladda waxa loo raacayaa xeer uu soo saaro Baarlamaanka Federaalka.

Qodobka 175aad: Bankiga Dhexe ee Federaalka

- (1) Bankiga Dhexe ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waa hay'ad dawladeed oo madaxbannaan lehna shakhsiyad

qaanuuneed, kana hawlgasha dhammaan dhulka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, una hoggaansamaysa keliya Dastuurka iyo xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 176aad: Bankiga Dhexe

- 1) Waxaa jiraya Guddiga Maamulka Bankiga Dhexe oo ka kooban:
 - a. (a) Guddoomiyaha Bankiga Dhexe oo ah guddoomiyaha guddiga;
 - b. (b) Guddoomiye Ku-xigeenka Bankiga Dhexe oo noqonaya Guddoomiye Ku-xigeenka Guddiga;
 - c. (c) Shan (5) xubnood oo madaxbannaan oo khubaro ku ah dhaqaalaha, maaliyadda, qaanuunka ama maamulka.
- (2) Guddoomiyaha iyo Guddoomiye Ku-xigeenka Bankiga Dhexe iyo Shanta (5) xubnood ee ka mid noqonaya Guddiga Maamulka Bankiga Dhexe waxaa soojeedinaya Golaha Wasiirrada, waxaana xeer Madaxweyne ku meelmarinaya Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- (3) 3) Qofka loo magacaabay xilka Guddoomiyaha Bangiga Dhexe waa inuu leeyahay khibrad iyo aqoon qoto dheer oo dhanka maaliyadda, dhaqaalaha ama sharciga, kuna sifoobo hufnaan, daacadnimo iyo sumcad-wanaag.
- (4) (4) Muddada xilhaynta xubnaha maamulka Bankiga dhexe waxa ay noqonaysaa shan (5) sano, oo hal mar la cusboonaysiin karo.
- (5) (5) Guddoomiyaha xilka lagama qaadi karo inta lagu guda jiro muddo xilleedkiisa marka laga reebo xaaladaha soo socda oo keliya:
 - a. a) Ku xadgud Dastuurka ama xeerarka dalka;
 - b. b) Lagu caddeeyo fal musuq maasuq;
 - c. c) Ku sifoobo waxqabad xumo daran iyo ku guuldarreysiga fulinta waajibaadkiisa; iyo
 - d. d) Xilgudusho la'aan joogto sababo caafimeed darteed.
- (6) Habraaca xilkaqaadista maamulka bankiga waxaa loo marayaa isla habraacii lagu magacaabay.

Qodobka 177aad: Xafiika Hantidhowrka Guud ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya

- (1) Hantidhowrka Guud waa hay'ad leh madaxbannaani maamul iyo maaliyadeed, lehna shakhsiyad qaanuuneed, una hoggaansameysa keliya Dastuurka iyo Xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- (2) (2) Xafiiska Hantidhowrka Guud waa hay'adda ugu sarreysa hantidhowrka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

- (3) Hantidhowrka Guud wuxuu baaraa, kana warbixiyaa hantida qaranka, xisaabaadka, qoraalada iyo maareeynta maaliyadeed ee la xiriira:
 - a. (a) Hay'adaha Dawladda Federaalka; iyo
 - b. (b) Hay'ad kasta oo kale ee hesha maaliyad heer federaal ah.
- (4) Hantidhowraha Guud ee Qaranku waa in uu noqdaa qof leh sumcad wanaagsan, haysta shahaado Jaamaceed ee heerka labaad oo la xiriirta maaliyadda, xisaabaadka ama sharciga lehna khibrad ugu yaraan 10 sano howlaha hanti-dhowrka, buuxiyana shuruudaha kale ee ku xusan xeerarka Jumhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- (5) (5) Hantidhowraha Guud waxaa magacaabistiisa soojeedinaya Golaha Wasiirrada, waxaa aqlabiyad boqolkiiba konton iyo hal dheeri (50%)+1 tirada goob jooga ah ku ansixinaya labada gole ee Baarlamaanka Federaalka, kaddibna Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ayaa ku meelmarinaya Xeer Madaxweyne.
- (6) Hantidhowraha Guud ayaa xilka haynaya hal xilli oo shan (5) sano ah oo hal mar la cusbooneysiin karo.
- (7) Hantidhowraha Guud ee Qaranka waxaa xilka looga qaadi karaa habraac la mid ah kan lagu soo magacaabay.
- (8) Warbixinnada Hantidhowrka ee ku abbaaran Dawladda Federaalka waxaa loo gudbinayaa Baarlamaanka Federaalka, halka Golaha Wakiillada ee Dawlad Goboleedka loo gudbinayo warbixinnada khuseeya.
- (9) Xafiiska Hantidhowrka Guud wuxuu la shaqeeynayaa Hantidhowreyaasha madaxbannaan ee heer Dawlad Goboleed si loo xaqiijiyo isku xirnaanta nidaamka kormeerka maaliyadeed ee dalka.
- (10) Warbixinnada Hantidhowrka Guud waa in ay noqdaan kuwo daahfuran oo la heli karo, waxaana si buuxda loogu soo bandhigayaa Baarlamaanka, Golaha Wakiillada Dawlad Goboleedyada iyo shacabka Soomaaliyeed.
- (11) Warbixinta Hantidhowraha waa in Baarlamaanka Federaalku ku ansixiyaa ama ku diidaa muddo saddex (3) bilood gudahood ah.
- (12) Dawlad Goboleed kasta wuxuu yeelanayaa Hantidhowre Guud, ayadoo la mideynayo habraacyada iyo heerarka kormeerka.
- (13) Xeer uu soo saaro Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya ayaa nidaminaya qaabdhismeedka iyo waajibaadka xafiiska Hantidhowrka Guud.

CUTUBKA AFAR IYO TOBNAAD:

DIFAACA IYO AMNIGA QARANKA

Qodobka 178aad: Mabaadii'da Amniga Qaranka

- (1) Amniga Qaranku waa ka hortagga iyo maareynta khataraha gudaha iyo dibadda ee ku wajahan gobonnimada, madaxbannaanida, midnimada, wadajirka dhuleed, xasiloonida siyaasadeed iyo bulsho, nabadgelyada iyo caafimaadka guud, xasiloonida

dhaqaale, badqabka deegaanka, kheyraadka muhiimka ah, muwaadiniinta iyo xuquuqdooda dastuuriga ah.

- (2) (2) Sugidda Amniga Qaranka waxaa loo maareynayaa si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka u yaalla.
- (3) (3) Hay'adaha Amniga ee Qaranka waxaa kormeeraya oo la xisaabtamaya Hay'adaha Rayidka.
- (4)) Marka la xaqiijinayo danaha khuseeya Amniga Qaranka, waxaa la dhowrayaa mabaadi'da dastuuriga ah ee la xiriirta dimuqoraaddiyadda, nidaamka federaalka, talinta sharciga, xuquuqda aadanaha, iyo badqabka dadka rayidka.
- (5) Waxaa la hiigsanayaa dhowrista danaha Qaranka ee ku saleysan:
 - a. (a) Ilaalinta nidaamka dastuuriga ah ee kala soocnaanta awoodaha laamaha Dowladda iyo isla xisaabtanka;
 - b. (b) Gobonnimada, madaxbannaanida, midnimada, iyo wadajirka dhuleed ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya oo idil oo ay ku jiraan berriga, badaha, jasiiradaha iyo uurkooda hoose, hawadooda sare, geyi qaaradeedkooda, dhul iyo biyo-goboleed kasta si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka;
 - c. (c) Badbaadada iyo baraaraha muwaadiniinta Soomaaliyeed; iyo
 - d. (d) Ka qeybqaadashada xasilloonida iyo amniga gobolka iyo caalamka.

Qodobka 180aad: Golaha Amniga Qaranka

- (1) Waxaa jiraya Golaha Amniga Qaranka oo u xilsaaran:
 - a. (a) Kormeeridda hay'adaha Amniga Qaranka;
 - b. Jihaynta qorsheyaasha iyo howlaha Amniga Qaranka.
 - c. Ku gacansiinta Madaxweynaha Jamhuuriyadda gudashada xilalkiisa ku aaddan amniga qaranka;
 - d. (d) Falanqaynta xaaladaha amniga gudaha iyo dibadda dalka;
 - e. (e) Diyaariyaan istiraatiijiyadda dhisidda, qalabaynta, tababbaridda iyo horumarina ciidamada qalabka sida ee dalka; iyo
 - f. (f) Fulinta istiraatiijiyadaha iyo qorshooyinka diffaaca iyo amniga qaranka ee u degsan dowladda;
- (2) Golaha Amniga Qaranka wuxuu ka koobanyahay:
 - a. i. Madaxweynaha Jamhuuriyadda oo ah Taliyaha Guud ee Ciidammada Qalabka Sida ahna Guddoomiyaha Golaha Amniga Qaranka;
 - b. ii. Ra'iisulwasaaraha Xukuumadda;
 - c. iii. Wasiirka u xilsaaran Gaashaandhigga;
 - d. iv. Wasiirka u xilsaaran Arrimaha Dibedda;
 - e. v. Wasiirka u xilsaaran Arrimaha Gudaha;
 - f. vi. Wasiirka u xilsaaran Amniga Gudaha;
 - g. vii. Wasiirka u xilsaaran Gaadiidka;
 - h. viii. Wasiirka u xilsaaran Caddaaladda; iyo

- i. ix. Wasiirka u xilsaaran Maaliyadda.
- j. x. Taliyaha Ciidanka Xoogga Dalka;
- k. xi. Agaasimaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka;
- l. xii. Taliyaha Ciidanka Boliiska Federaalka;
- m. xiii. Taliyaha Ciidanka Asluubta;
- n. xiv. Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka; iyo
- o. xv. Qofkasta oo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya u arko in ay muhiim u tahay Amniga Qaranka.

(3) Waxaa jiraya Xafiiska Amniga Qaranka oo uu hoggaaminayo Taliyaha Amniga Qaranka Madaxweynaha, noqonayana xoghayaha Golaha Amniga Qaranka.

(4) Sidoo kale, waxaa jiraya guddiyo amni oo heer Dawlad Goboleed ah kuwaas oo kaabaya shaqada Golaha Amniga Qaranka.

Qodobka 181aad: Ciidanka Xoogga Dalka

(1) Dastuurkan wuxuu dhisay Ciidanka Xoogga Dalka oo ka kooban:

- a) (a) Ciidanka Dhulka;
- b) (b) Ciidanka Badda; iyo
- c) (c) Ciidanka Cirka

d) Ciidanka Xoogga Dalka wuxuu u xilsaaranyahay:

- a. (a) Difaacidda dalka;
- b. (b) Ilaalinta gobannimada, madaxbannaanida dalka, midnimada iyo wadajirka dhuleed ee Jamhuuriyadda;
- c. (c) Badbaadinta iyo gurmada dadka ee xaaladaha masiibooyinka dabiiciga;
- d. (d) Gacansiinta Booliska marka ay jiraan xaalado deg-deg ah ama xaalad dagaal si loo ilaaliyo amniga iyo hantida dadka si waafaqsan Dastuurka iyo Xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Waxaana isticmaalkooda oggolaanaya Golaha Amniga Qaranka oo si joogto ah ugu warbixinaya Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya.

- (2) Dawladda Federaalka oo keliya ayaa awood u leh dhismaha ciidanka xoogga dalka, hoggaaminta, tababbarka iyo maamulkiisaba.
- (3) (4) Ciidanka Xoogga Dalka waxaa loo adeegsan karaa gudaha dalka kaliya marka ay jiraan xaalado degdeg ah ama xaaladaha kale ee lagu xusay dastuurka, iyadoo lagu saleynayo go'aan gaar ah oo Baarlamaanku ansixiyo.

Qodobka 182aad: Ciidanka Booliiska

- (1) Dastuurkan wuxuu dhisay Ciidanka Boliiska Soomaaliyeed oo ka kooban Boliiska Federaalka iyo Boliiska Dawlad Goboleedyada.
- (2) (2) Booliska Federaalka wuxuu u xilsaaranyahay ilaalinta nololaha iyo hantida, ammaanka iyo nabadgelyada muwaadiniinta iyo dadka kale ee deggan Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- (3) (3) Waxaa jiraya Booliiska Dawlad Goboleedka oo lagu nidaaminayo xeer uu soo saaro Golaha Wakiillada Dawlad Goboleedka, xilkiisuna yahay ilaalinta nololaha iyo hantida muwaadiniinta, dhowrista xasiloonaada iyo ammaanka deegaannadooda iyaga oo kaashanaya Ciidanka Boliiska Federaalka.
- (4) Booliska Federaalku waxay ka hawlgelayaan dhammaan dalka oo dhan.

Qodobka 183aad: Ciidanka Asluubta

- (1) Dastuurkan wuxuu dhisay Ciidanka Asluubta ee heer Federaal oo u xilsaaran ilaalinta, maamulidda, sugidda amniga Xabsiyada, fulinta adeegyada dhaqan-celinta iyo daryeelka maxaabiista ee heer federaal.
- (2) Xabsiyada heer Federaal waxaa lagu xirayaa, laguna haynayaan maxaabiista ku xukuman dambiyada heer federaal ah si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka.
- (3) Ciidanka Asluubta Dawlad Goboleedka wuxuu u xilsaaranyahay ilaalinta, maamulidda, sugidda amniga, fulinta adeegyada dhaqan-celinta iyo daryeelka maxaabiista ku jirta xabsiyada Dawlad Goboleedka iyo xarumaha asluubta.
- (4) Xabsiyada Dawlad Goboleedka waxaa lagu xirayaa, laguna haynayaan maxaabiista ku xukuman dembiyada dhaca awoodda heer Dawlad Goboleedka, si waafaqsan Dastuurka, xeerka federaalka iyo xeerka Dawlad Goboleedka.

Qodobka 184aad: Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka

- (1) Dastuurkan wuxuu dhisay Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka oo ka hawlgaleysaa gudaha iyo dibadda dalka, si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka dalka.
- (2) Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka waxay u xilsaartahay:

- a. a. Uruurinta, gorfeynta iyo keydinta xogaha sirtoon iyo xuuraanka ee lagu xaqiijinayo laguna xoojinayo sugidda Amniga Qaranka ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya
 - b. Siinta hay'adaha Dowladda, hay'adaha caalamiga ah iyo kuwa gaarka loo leeyahay; xogaha sirtoon iyo talooyinka lama huraanka u ah ee khuseeya ka hortagga khataraha amniga iyo dembiyada abaabulan;
 - c. Ka hortagga iyo dabagalka ururrada argagixisada, dhaqdhaqaaqyada iyo xaaladaha taabanaya Amniga Qaranka ee laga wado dalka gudhiisa iyo dibaddiisa; iyo
 - d. Xilalka kale ee lagu qeexay Xeerarka Dalka.
- (3) Xeer Baarlamaanka Federaalka uu soo saaro ayaa lagu qeexayaa qaabdhismeedka iyo howlaha Hay'adda Sirtoonka iyo Nabadsugidda Qaranka.

Qodobka 185aad: Mabaadii'da Ciidamada Amniga iyo Difaaca Qaranka

- 7) Xubnaha ciidammada nabadgelyada iyo kuwa difaaca waa in lagu magacaabaa laguna dalacsiiyaa qaab ku saleysan aqoon, mudnaan, mutaysi, iyo tartan furan.
- 8) Dawladda Federaalka waxa waajib ka saaran in ay hubiso in habraacyada la xiriira shaqaaleynta, tababbarka, iyo adeegsiga ciidamada amniga lagu saleeyo matalaad caddaalad ah oo ay ka dhex muuqdaan dhammaan deegaannada dalka.
- 9) Xukuumadda Federaalka ayaa dejinaysa siyaasadda guud, halbeegyada, qaabdhismeedka, qorista, xilalka, dallacsiinta, dhimista garaaddada, howl-gabnimada iyo habraacyada kale ee dhammaan hay'adaha amniga iyo difaaca qaranka, waxaana lagu soo saarayaa xeer uu ansixiyo Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 186aad: Gaboodfallada Xuquuqda Aadanaha

- 2) Dhammaan hay'adaha amniga waa in ay u hoggaansamaan xeerarka adeegsiga xoogga, si waafaqsan:
 - a. (a) Baahida xaaladda;
 - b. (b) ilaalinta xuquuqda aasaasiga ah ee dadka; iyo
 - c. (c) ka fogaanshaha ku tagrifalka awoodeed.
- 3) (3) Muwaaddin kasta oo lagu sameeyo xadgudub, dhaawac, ama waxyeello ka dhalata adeegsiga awoodda sharci-darro ah wuxuu xaq u leeyahay:
 - a. (a) in uu helo magdhaw iyo garsoor caddaalad ah;
 - b. (b) in dacwaddiisa la dhegeysto oo loo fuliyo; iyo
 - c. (c) in la sameeyo baaritaan madaxbannaan haddii ay jirto eedeyn culus.

Qodobka 187aad: Xaalad Deg-deg ah

- 3. Inta lagu guda jiro xaaladda deg-degga ah waxaa reebban:

- a. (a) Ku xadgudubka xuquuqda Dastuuriga ee lagu sheegay Dastuurka haddii xadgudubkaasi aanu u ahayn lagama maarmaan ujeedooyinka xakamaynta iyo xal-u-helidda xaaladda degdegga ah;
 - b. (b) Wax-kabedelidda Dastuurka; (c) Laalidda ama xadididda awoodda Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, Golaha Wasiirrada, Baarlamaanka iyo Garsoorka;
 - c. (d) Kala dirista hay'adaha la doortay ee Dawladda; iyo
 - d. (e) Qabashada doorashooyin ama wax-kabeddelka xeerka doorashooyinka.
4. Madaxweynuhu waxaa uu ku dhawaaqi karaa xaalad degdeg ah marka ay u soojeediyaan Golaha Wasiirrada Xukuumadda Federaalka Soomaaliya, ama uu codsi uga yimaad Dawlad Goboleedka.

Qodobka 188aad: Ku Dhawaaqidda Xaalad Dagaal

- (1) Ku dhawaaqidda xaalad dagaal waxaa lagu sameynayaa xeer madaxweyne isaga oo tixgelinaya soojeedinta Golaha Wasiirrada iyo ansixinta Baarlamaanka Federaalka. Dhammaadka xaaladda dagaalka waxaa go'aan ka gaaraya Golaha Amniga Qaranka oo noqonaya Golaha Dagaalka ee Qaranka isaga oo si joogto ah ugu warbixinaya goleyaasha Baarlamaanka Federaalka.
- (2) (2) Marka xaalad dagaal ama weerar lagu dhawaaqo, Golaha Dagaalka ee Qaranka waxa uu yeelanayaa awoodo la mid ah awoodaha xaaladaha degdegga ah. Marka Golaha Wasiirradu ay soojeediyaan tallaabooyinka lagama maarmaanka u ah maareynta xaaladda dagaalka ama weerarka waxaa lagu soo saarayaa xeer madaxweyne.

CUTUBKA SHAN IYO TOBNAAD: QODOBBADA GUUD EE KALA GUURKA AH

Qodobka 190aad: Dhaqangalka Dastuurka

- (1) Marka Labada Gole ee Baarlamaanka Federaalku uu ku ansixiyo wax-kabeddelka Dastuurka saddex meelood labo meel (2/3) tirada guud ee gole kasta, waxaa xeer Madaxweyne kumeelmarinaya Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, wuxuuna dhaqangalayaa 30 maalmood kaddib taariikhda Faafinta Rasmiga lagu soo saaro.

- (2) Dastuurkan wuxuu yeelanayaa dhaqangal joogto ah, ayadoo lagu kordhinayo natiijada kasoo baxda wadhadallada Soomaaliya iyo gobollada Soomaaliyeed ee Somaliland, ka hor qabashada afti dadweyne.

Qodobka 191aad: Sii-socoshada iyo Dib-u-eegista Xeer Jira

- (1) Dhammaan xeerarka ee dhaqangalay ka hor ansixinta Dastuurkan waxay sii ahaanayaan kuwo lagu dhaqmo inta laga dhammaystirayo dib-u-eegistooda sida ugu dhakhsaha badan si ay ula jaanqaadayaan Dastuurkan.
- (2) Dhammaan tallaabooyinka maamul ee aan waafaqsaneyn dastuurkan la ansixiyey waa in la waafajiyo Dastuurka muddo lix bilood ah.
- (3) Ilaa iyo inta laga dhisayo Maxkamadda Dastuurka, waxaa xilalkeeda iyo awoodaheeda ku xusan qodobka 131aad sii fulinaya Maxkamadda Sare ee Federaalka.
- (4) Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya wuxuu dib u eegayaa dhammaan xeerarkii horey u jiray, wuxuuna ansixinayaa wax-kabeddellada lagama maarmaanka ah muddo shan (5) sano gudahood ah laga bilaabo taariikhda uu Dastuurkan dhaqangalo.
- (5) Guddiga Madaxbannaan ee Dib-u-eegista iyo Hirgelinta Dastuurka ee lagu aasaasay cutubkan wuxuu ka taageerayaa dib-u-eegista xeerarka, wuxuuna diyaarinayaa warbixinno oo uu gudbinayo Guddiga Lasocodka ee Baarlamaanka.

Qodobka 191aad: Guddiga Lasocodka Dib-u-eegista iyo Hirgalinta Dastuurka;

- (8) Dastuurrada Dawlad Goboleedyada ee dib-u-eegista lagu sameeyo si waafaqsan qodobkan waa in loo gudbiyaa Maxkamadda Dastuurka ah si ay u xaqiijiso waafaqsanaantooda ka hor inta aysan dhaqangelin.
- (9) Khilaaf kasta oo ka dhasha habraaca waafajinta waxa go'aan kama dambays ah ka gaaraysa Maxkamadda Dastuurka ah.

Qodobka 193aad: Waajibaadka Caalamiga Ah

- (1) Heshiisyada caalamiga ah ee uu ansixiyo Baarlamaanka Federaalka waxay qayb ka noqonayaan xeerarka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- (2) Haddii heshiis la ansixiyey uu khilaafsan yahay Dastuurkan, Maxkamadda Dastuurka ayaa go'aaminaysa jiritaanka iyo baaxadda khilaafkaas.
- (3) Baarlamaanka Federaalka waxa uu soo saarayaa xeer nidaaminaya habraaca ansixinta, ku-darista xeerarka gudaha, iyo ka bixitaanka heshiisyada caalamiga ah.

(4)) Waajibaadka caalamiga ah ee jira waxay ahaanayaan kuwo ku waajib ah Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, ilaa ay Maxkamadda Dastuurka ahi ku go'aamiso inay ka hor imanayaan Dastuurkan.

Qodobka 195aad: Daahfurnaan iyo Ka Qaybgal Dadweyne

- 1) Dhammaan hindiseyaasha xeer, soojeedinnada iswaafajinta, iyo wax-kabeddellada Dastuurka ee loo diyaarinayo si waafaqsan Cutubkan waa in lala tashadaa dadweynaha si ay aragti uga dhiibtaan.
- 2) Guddiga Lasocodku waa inuu xaqiijiyaa in Guddiga Madaxabannaan ee Dib-u-eegista iyo Hirgelinta Dastuurka uu qabtay latashiyo dadweyne iyo wacyigelin, si loo xaqiijiyo daahfurnaanta.
- 3) Aragtiyaha iyo soojeedimaha dadweynaha waa in la uruuriyaa isla markaana loo gudbiyaa Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya, iyaga oo ay weheliso talooyinka muhiimka ah.

Independence House
Voice of law & freedom

APRIL 2026

   independencehouse